

77. številka.

Maribor, dne 26. septembra 1919.

Letnik XI.

Našim dijakom!

Pričelo se je zopet novo šolsko leto. Trume dijakov se zbirajo pred šolskimi poslopji. Veselje je gledati te mlade, ukaželjne ljudi, s kakim pričakovanjem so se vsuli skozi otvorjena jim vrata, da vidijo, slišijo, kaj se skriva za temi ponosnimi, zaprašenimi šolskimi poslopji. Nemirno, skrbipolno se ozirajo za njimi stariši, ki so jih zaupali mestu in šoli, kakor kmet žito zemlji, ne vedoč, ali obrodi stoteren sad ali pa ga uničijo sovražne sile. Ni čuda, če se s solzami v očeh ločijo stariši od svojih otrok z mučno skrbjo na srečo, ali so izročili svoje ljubljence v dovolj varne roke, ne bodo li izpostavljeni v mestni atmosferi nevarnosti, da izgube najdražje, kar so jim dali stariši sabo, zaklad sv. vere.

Poedinec pa danes ne more vztrajati v boju, kateremu je izpostavljen, posebno pa ne more vzdržati v boju mlad človek, ki je tako lahko dovzeten za vse, kar vidi in sliši. Jasna, močna, katoliška zavest mu v tem boju daje najboljši odgovor v tisoč vprašanj, katera se mu vrivajo dan za dnem. Katoliška zavest mu daje moči in poguma, ko mu več ves svet ne more nuditi tolažbe. Da pa si ohrani katoliško zavest in odločnost, je mlademu dijaku treba iskati zaslombe v družbi enakomislečih: neobhodno potrebna je združitev v katoliški dijaški organizaciji. Z velikim zadovoljstvom smo videli v letošnjih počitnicah naše katoliško dijaštvo v Ljubljani na taboru, kjer so pregledali in uredili svoje vrste po končani vojski, kjer so dvignili zopet visoko prapor katoliške misli, trdno uverjeni, da je spas in rešitev vsakega dobrega dijaka mogoča samo pod njihovim katoliškim praporjem. Gledljivo je bilo videti te mlade, navdušene in delavne dijake, ki jih ni strla svetovna burja, ki niso prodali svojega prepričanja za kosček kruha. Z novimi, svežimi silami so se vrgli na delo za zmago svojih vzvišenih katoliških idealov: dvigniti moralno življenje med ljudstvom, poživiti versko zavest, širiti izobrazbo, pomagati pri ustvarjanju pogojev za dobrobit in blagostanje naše mlade države. Novih upov nam vliva v dušo dejstvo, da se je na tem tabo-

ru združilo ne samo vseslovensko, ampak sploh vse jugoslovansko katoliško dijaštvo.

Močne so vaše vrste, katoliški dijaki! Močne in silne po številu, a še silnejše in trdnjše po temelju, na katerem stojite: Kristusova vera in Njegova Cerkev! Dokler stojite na tem temelju, vas peklena vrata svobodomiselnih dijaškin organizacij in kulturnobojnih šolskih načrtov ne bodo premagala! A združeni morate biti, tesno združeni in edini morate biti v svoji katoliški organizaciji! In vaša mladostna in idealna sreča mora prežarjati plamete ognj navdušenja za katoliško ime in vneta gorečnost za Kristusovo vero in Cerkev;

Katoliški dijaki! V znamenju katoliške misli in katoliških idealov nam bodite pristržno, prav pristržno pozdravljeni!

Sedaj in nekdanj.

1. Sedaj.

Po podpisu saintgermainskega miru, po katerem je Maribor proglašen za stalno, državnopravno zakonito posest Jugoslavije, so mariborski Nemci v uvodnem članku „Marburgerce“ z dne 11. t. m. podali slovesno izjavo, da se hočejo pokoriti sklepom mirovne pogodbe in postati lojalni in zvesti državljani kraljevine SHS. V tej izjavi in še pozneje (prim. „Marburgerce“ št. 207 z dne 18. t. m.) stavijo svoje, ne ravno preponižne zahteve do Jugoslavije.

„Naša država SHS si lahko pridobi polno ljubezen vseh svojih nemških državljanov, ako ne bode stremila za tem, da nas raznarodi. Na široko zasnovanih poskusov raznarodjenja mora biti konec, ne le od strani vlade, ampak tudi od strani podrejenih oblasti. Politika vlade napram Nemcem mora biti druga, pravičnejša! Državljanov druge vrste ne sme biti več! Kar pred vsem potrebujemo, so nemške šole za nemške otroke. To je naša poglavitna zahteva. Nemško dete se mora učiti v svojem materinskem jeziku računati, peti in misliti. Vzgajati ga morajo nemški učitelji, ker le ti se lahko uživajo v njegovo dušo in samo ti zamorejo spoštovati njegovo na-

rodno čustvovanje. To zahtevamo ne le za Maribor, ampak za vse one kraje, kjer živi večje število Nemcev. Nadalje zahtevamo uporabo liberalnega, pravičnega društvenega zakona tudi za nas Nemce. Mora se nam dovoliti, da snujemo politična in nepolitična društva, seveda v okviru države. Zahtevamo tudi, da se odpravi pogosto prekrivično državno nadzorstvo, ki se uporablja le napram Nemcem. Ravnotako tirjamo odpravo sekvestracij. Slednjic izražamo še zahtevo, da se zopet uposlavi svoboda tiska, ki je prvi pogoj vsake državne svobode. Tudi glede vprašanja izgonu nadležnih elementov iz države bi bila umestna sedaj izpremembra. Država reže v svoje lastno meso, ako izganja svoje nemške državljane. Tudi iz človekoljubnih ozirov se sme posegati po izgonu le v onih slučajih, ki ne pripuščajo druge rešitve. Mi Nemci smo bili vselej in povsod državotvorni narod. Ostali bomo tudi v naši novi domovini in sicer tem rajše, — čim pravičnejše bo država nastopala napram našemu ljudstvu. Gotovo mi Nemci želimo složno živeti s Slovenci. Slovencem bodi skrb, da pomagaje zidati most, ki vodi k sporazumu. Tak sporazum je mogoč, ker državi nič ne škoduje, ako da svojim manjšinam — manjšinske pravice. Sporazum je potreben, ker je naša mladi državi treba radosnega sodelovanja vseh njenih državljanov. Pri nas Nemcih ima to sodelovanje edini predpogoj: Ostati hočemo Nemci in biti hočemo enakopravni državljani.“

2. Nekdaj.

To so zahteve Nemcev kot manjšine v naši državi. Mi stojimo gotovo na stališču pravičnosti na pram manjšinam. Njih upravičenim željam se naj ugodi. Toda pri sedanjih nemških zahtevah nam ne hote uhaja spomin v one čase, ko smo mi Slovenci bili skozi stoletja manjšina in nam Nemei upravičenosti naših zahtev niso hoteli priznati. Zlasti so še nam v predobrem spominu prosluli nemški „belangi“ izza Seidlerjeve vlade, ko je Avstrijo komandiral — nemški Berolin. V rokah imamo približno iz tiste dobe letak, naslovljen: „Forderung der Deutschen Oesterreichs zur Neuordnung nach dem Kriege“ (Zahteva avstrijskih Nemcev k preureditvi po vojski). Ta

LISTEK.

R. Rehar:

Iz zaslužnjene Primorske.

[Konec.]

Javno delovanje je doli nemogoče. Prepovedali so celo slovensko pesem. Edino, kar dopuščajo, je — ples, ki je postal prava sramota in rakrana našega zaslužnjene Primorja. Celih sto let skupaj se ni toliko plesalo, kot v teh kratkih mesecih italijanskega sedbe. In temu se Lahi ne upirajo, ker dobro vedo, da ravno ples, kjer pleše vse, mlado in staro, celo šolska mladina, skupaj z italijanskimi vojniki, najbolj demoralizira narodno odpornost, katere najtrdnjeji temelj je pravica. Italijanska taktika je uničiti ali pa vsaj kolikor mogoče moralno omajati naše ljudstvo. Za tem pridejo na vrsto ženske, te naj bi bile po njihovih mislih struga, ki ima združiti oba naroda tako, da bi polagoma utonil naš v laškem. In v sramoto našega sicer tako zavednega ljudstva moram priznati, da se jim to deloma tudi posreča. Dekleta, ki so občevala med vojno z Madžari, Nemci, Rumuni itd., občejujejo danes z Italijani in če bi prišli tja jutri Hotentoti, nisem čisto nič v dvomu, da ne bi občevala tudi z njimi. To bi se dalo oprostiti preprostim dekletom, nikakor pa se to ne da odpustiti inteligentnim go-podičnam, predvsem učiteljicam, poštaricam itd. Poznam jih par, ki so direktno denuncijantske, pa ne morda iz prepričanja, ampak iz gole želje, da bi se s tem bolj prikupile svojim oboževalcem v podobi laških častnikov. Sicer pa bodi tu povedano, da so nekateri laški častniki in vojniki prave moralne propalnice, kakoršnih niti pri Madžarih in sploh pri nobe

nih drugih nisem opazil. Položaj naših deklet v zasedenem ozemlju, tudi poštenih in zavednih, je zelo težaven in nevaren. V vsiljivosti in surovosti prese-gajo Italijani menda vse narode sveta.

Za učiteljstvo so otvorili v Florenci dvomesečni tečaj za italijanski jezik, zgodovino, zemljepis i. t. d. katerega so se udeležile po večini le one učiteljice, ki so se kolikor toliko vjele v laške mreže in oni učitelji, ki se boje za svojo eksistenco. Narodno zavedni in značajni so ostali vsi doma. Seveda bodo sedaj zapostavljeni ter nameščeni le kot moči druge vrste ali pa sploh odpušteni, če se posreči, kot imajo v načrtu, tekom primernega časa naučiti laške učiteljiščni-ke toliko slovenščine, da bodo „usposobljeni“ tudi za dvojezične šole, ki naj v bodoče zamenjajo dosedanje samoslovenske. Kako se bo na takih in enakih solah učilo, to si lahko že vnaprej predstavljamo.

Iz pisma, ki jih je pisala neka gospodična, ki se udeležuje tečaja v Florenci, sem razvidel, kako se jih polagoma oprijemlje navdušenje za Italijo. In kako bi se jih ne? Pouka imajo samo dve uri na dan, sicer pa jih njihovi kavalirji, ki so si jih našli takoj prvi dan, vodijo na plese, v gledališča, na promenade itd.

Omenil sem že, da se bodo šole utrakovizirale, to pa le tam, kjer živi naše ljudstvo nemešano. Po mestih, v Gorici in Trstu, pa nam slovenskih šol ne bodo dali; to je gotova stvar kljub različnim obljubam, ki so jih dali našim zastopnikom. Slovensko učiteljsko v Gorici je premeščeno v Tolmin, gimnazija bo pa najbrže v Ajdovščino ali Vipavo in to radi tega, da ne bi trpeli ti dve mesti na svojem „samoitalijanskem“ ugledu. Naši otroci v teh mestih bodo prisiljeni posecati italijanske šole ali pa sploh izostati od pouka. Zlo bo v obeh slučajih veliko; poitalijančenje je neizogibno. Kaj je tu boljše, da naši ljudje o-

stanejo tam ter vzgoje svoje otroke za janičarje, ali naj se presele k ostalim bratom, kjer bodo ohranjeni za vse večne čase? Odgovor je brezdvomno jasen.

Huje nego vse ostalo pa bo gospodarsko uničenje, ki ga bo privedlo laško gospodarstvo v naše Primorje. Glavni pridelki, vino in sadje, izgube s pripojitvijo Primorja k Italiji vsako vrednost in bodočnost naših kmetij je uničena. Ker tla na Krasu in v Istri vsled kamenja, na Vipavskem pa vsled laporjeve podlage niso sposobna za travnike in pašnike, ki bi omogočali intenzivnejše bavljenje z živinorejo, in ker sploh pri živinoreji ni treba niti tretjine onega prebivalstva, kot pri vinarstvu in sadjarstvu, bode mnogo našega ljudstva, ki je posebno v Vipavski dolini precej gosto nasejano, prisiljenega, da se izseli. Kam? V Ameriko, da se poangličijo? Ne, njihova prava domovina je kraljestvo SHS!

Lahi dežele ne bodo mogli kolonizirati, če ne bo prostora za našega Kraševca, ki je mnogo bolj vstrajen kot Lah, potem pa tudi za tega poslednjega ne bo. Dežele ne bomo izgubili v nobenem slučaju, vsaj zvečine ne, drugačno pa, kakor že rečeno, je stališče mest; ta bomo izgubili gotovo. Pa tudi ta ne za vedno, saj ura odrešitve, ura maščevanja pride, pride prej ali slej in tedaj bodo bežali privandrani Lahitja, odkoder sedaj prihajajo; na svojih starih domovih pa se bodo morali naseliti zopet avtohtoni prebivalci, ki so se danes zatekli v goste k svojim srečnejšim svobodnim bratom v Jugoslavijo. Če tega ne doživimo mi, bodo doživeli pa naši otroci, saj življenje naroda ni navezano na kratko dobo let, kakor življenje nas poedincev.

Vam, ki ste s solzami v očeh zapustili domovino svojih pradedov, pa polagam na srce: učite svoje srečnejše brate, učite jih ceniti svobodo, ki jo uživajo, ne da bi se zavedali njenega blagoslova.

letak je tiskan v Berlinu. Zdaj, ko naši Nemci za-se tako povdarjajo manjšinske pravice, je dobro, da zopet pregledamo, kako stališče so zavzemali avstrijski Nemci napram nemškemu avstrijskim narodom, ki v primeri z Nemci niso bili v manjšini, ampak celo v razmerju 16:9! Iz imenovanega letaka povzamemo glavne, zlasti nas Slovane zadevajoče misli:

„Avstrijo treba v bodoče vladati smotreno nemško. Narodne koristi Nemcev se morajo kriti s koristmi države. Država se mora osvoboditi neznosnega slovanskega prestiža.

V interesu enotnosti avstrijskega cesarstva in v interesu posebne važnosti, ki gre nemškemu jeziku v ti državi, moramo zahtevati, da se pri vseh državnih oblasteh in uradih po nemških krajih nemške vloge sprejemajo in v nemškem jeziku rešujejo. Iz istih razlogov treba v teh krajih pri vseh prometnih obratih zahtevati nemški notranji uradni jezik. Vodilna uloga nemštva ne sme oslabeti. V interesu države je, da postane nemški jezik državni jezik. Načeloma je treba določiti, da je nemščina jezik drž. zbora, jezik centralnih mest in razpravni jezik najvišjih sodišč. Državni jezik se mora rabiti izključno pri vseh državnih oblasteh, državnih uradih, sodiščih in državnih zavodih v notranjem poslovanju, njih medsebojnem občevarju in v občevarju z avtonomnimi oblastmi. Nemščina je notranji uradni in občevarni jezik vseh civilnih in vojaških oblasti. Javne knjige in zapisniki se morajo voditi v nemškem jeziku. Državni jezik imej v vseh pokrajinah avstrijskega cesarstva, kjer ni deželni jezik, pravice deželnega jezika. Nemške vloge se morajo sprejemati pri vseh oblasteh in uradih ter v nemškem jeziku razpravljati in reševati. Znanje nemškega jezika se mora zahtevati za vse državne službe, pri vseh državnih izpitih in nedržavnih prometnih obratih. Vsi izpiti, ki se zahtevajo za sprejem v državno službo, se morajo delati v državnem jeziku.

Zahtevi, da se zakonito določi nemški državni jezik, sledi zahteva, da se smotreno državno pospešuje nemško šolstvo. Nemški jezik se mora v ljudskih šolah uvesti kot učni jezik ali izključno ali poleg deželnega jezika tam, kjer to želi šolska občina. Nemški jezik je kot državni jezik obvezen učni predmet v več kot trirazrednih ljudskih šolah, v vseh meščanskih šolah, dalje v učiteljskih, srednjih šolah in po vseh obrtnih in strokovnih šolah, ki jih vzdržuje država. Nemškemu uradniku, nemškemu oficirju mora biti dana prilika, da lahko da svoje otroke v kateremkoli službenem kraju poučevati v nemškem jeziku. V pokrajinah, kjer ni drugega deželno-občevarnega jezika, nego le državni jezik, se smejo s pravico javnosti ustanavljati le nemške ljudske, meščanske in srednje šole; če pa so v teh krajih že kake drugojezične šole, se morajo opustiti.

Mnogoštevilne srednje šole po slovanskih in mešanih krajih, ki daleč presegajo resnično potrebo in ki so jih večidel zahtevali zaradi propagande, treba omejiti na resnično potrebo. Ustanavljanje novih nemških srednjih in visokih šol s pravico javnosti pa se mora zabraniti.

Za vse šolstvo treba uvesti stvarno nadzorstvo, ki mora v soglasju z državnimi zahtevami obsecati učne moči, učila in učni smoter. S tem se naj doseže, da zlasti tudi nemške (slovanske) srednje in višje šole služijo resničnim državnim koristim in smotreni državljski vzgoji in ne narodnemu šovinizmu. Za nemško javno šolstvo manjšin treba izdati posebne določbe. Pri tem bodi za podlago tole: manjšinska ljudska šola se ustanovi le v mešanih krajih in sicer tedaj, če za to prosijo taki stariši ali zakoniti zastopniki šoloobveznih otrok, ki ob času prošnje bivajo v šolski občini 10 let neprenehoma in so se priznali k učenju jeziku željene šole. Dalje je treba dokazati, da je tekom 50 let obiskovalo zaželjeno šolo povprečno 40 šoloobveznih otrok in da 4 km naokrog ni nobene občine z javno šolo istega občevarnega jezika. Razmerje med Nemci in drugimi narodi v državi se mora tako urediti, da ohrani nemstvo stalno državno in kulturno vodstvo.

Pri vseh državnih oblasteh, državnih uradih, in državnih zavodih prve in druge inštanice v krajih, kjer ni drugega deželno-občevarnega jezika, nego državni jezik, smejo biti nameščeni le uradniki in službe nemške narodnosti. Tudi v uradništvu central mora novi sistem izražati vodilno vlogo nemškega naroda in slovanski vpliv, ki je danes precej v premoči, se mora odstraniti.

Omejili smo se na to, da smo sestavili one zahteve, ki jih smatramo za preureditev neobhodno potrebnim. Želje nemškega naroda s tem seveda niso izčrpane... Močna Avstrija pod nemškim vodstvom mora biti plačilo naše zmage!

Priporočamo našim Nemcem, da se pri svojih manjšinskih zahtevah večkrat spomnijo tistih dob, ko so oni delili pravice!

Kako se je porodila „Samostojna kmet. stranka“.

V Ljubljani se je pred nekaj meseci ustanovila nova stranka pod imenom Samostojna Kmetijska Stranka. Kdor nove stranke ustanavlja, je nezadovoljen z dosedanjimi, bodisi z njihovim programom, ali z njihovimi uspehi ali z vodstvom strank.

Nova kmetijska stranka se gotovo ni ustanovila zaradi pomankljivega programa v zadevi varstva kmetijskih koristi v dosedanjih političnih strankah. — Saj imamo na eni strani izborni organizirano Jugoslovansko Kmetško Zvezo z vzornim kmetiskim programom, Demokraskta Stranka pa je tudi postavila lupa načela v paragrafe svojega kmetškega sveta. Torej strank s kmetiskimi programi ne manjka.

Vzrok nezadovoljnosti leži drugje. V uspehih in vodstvu dosedanjih strank. Liberalni mešetariji, nekateri politikarji in oderuški veleposestniki so z veliko zavistjo spoznali, kako mogočno se razširja Jugoslovanska Kmetška Zveza, njihova liberalna stranka, ki so jo dosedaj podpirali z dušo in telesom, pa kljub novemu krstu in blestečemu modernemu imenu „demokraskta stranka“ nič ne prospeva. Boletu jih je tudi dejstvo, da se njih pri razdeljevanju mandatov ni skoro nič vpoštevalo, da sedijo na prvih stolčkih v stranki le advokati in profesorji, Slovenska Ljudska

Stranka pa je kmeta izvolila za poslance in jim dala prvo besedo v stranki.

Bleda zavist in gnev proti lastnim voditeljem je popolnoma zmedla sicer jako utrjene nekdanje pristane liberalnih dohtarjev in profesorjev. Kaj storiti, da se na eni strani maščujejo nad neuspehi in zapostavljanjem v dosednji stranki in na drugi strani pa vendar rešijo svojo kosmato liberalno kožo?

Ustanovimo novo stranko z novo firmo! Vsečina nove stranke bo ista — stari debeli liberalni mešetariji in vojni dobičkarji — a ime bo novo, privlačno, še bolj novo in privlačno, kot ime demokraskta stranka, ime bo čisto podobno imenu vražje Kmetške Zveze, samo malo bo razločka. Samostojna Kmetijska Stranka bo in upajmo, ime samostojna bo še bolj vlečko kot ime: Jugoslovanska Kmetška Zveza.

Tako so premišljevali novi prijatelji kmetovi, ki kmeta vabijo v novepečeno kmetško stranko in mislijo, da je tako neumen, da jim bo šel na limanice. Napišali so lepe besede v program svoje stranke, še bolj sladke in gladke, kakoršne znajo govoriti, če kje pri kakšni kravji kupčiji ubogega kmeta opeharijo. Pa le pišite in se sladkajte! Naš kmet je politično dovolj zaveden, da razločuje pleve od klenega zrna. Zatorej bo veter časa odnesel pleve Samostojne Kmetijske Stranke, kleno zrno Jugoslovanske Kmetške Zveze pa bo ostalo.

J. St.

Sokol — Orel.

Nujno in važno je, da se razjasni popolnoma našemu ljudstvu vprašanje sokolske in orlovske organizacije tako, da bo vidna jasnost na obeh straneh. Nadaljne molčanje o tem bi smatrali škodljivim, kajti veliko jih je, ki imajo glede Orla ali Sokola čisto napačne pojme in ne vedo, kam bi krenili. Pri nas se skušajo razširiti obe organizaciji, treba je torej vedeti vsem in vsakomur, kje si naj išče svojega prostora.

1. Sokol.

Kakor znano, je zibelka sokolstva Češka. Ustanovitelj mu je dr. Miroslav Tyrš s programom: Sokolstvo je nad strankami in služi vsemu narodu. — Prvi Sokol na Slovenskem se je ustanovil dne 25. 9. 1863 v Ljubljani in sicer pod imenom Južni Sokol, ki pa je pozneje vsled raznih ovir prenehal. Nadaljna sokolska društva so sledila: Mozirje 1882, Trst 1882, Gorica 1887, Novomesto 1887, Prvačina 1889, Zagorje 1890, Celje 1890, Postojna 1894, Kranj 1896, Idrija 1897, Solkan 1900 itd. Sokol je bil izprva pri nas samo narodno-rodoljubno društvo, kjer so se člani navduševali za slovenski jezik, slovensko pravo itd., kakor razne Citalnice in druga podobna društva. Tehnično delo (telovadba) v njem je bilo bolj zapostavljeno in je imel le prav malo značaj telovadnega društva. Gotovo je, da ima sokolstvo delež pri delu narodnega probujenja in zasluge zanj in v njem so videli predstavitelja zgolj naše narodne kulture, kakor je zapisal dr. I. Pregelj nekje v letošnji „Mladosti“. Njegovo izobraževalno delo je tako malenkostno, da se ne more vpoštevati, o kakšni verski vzgoji pa še sploh ni govora, pač pa ima v načrtu splošno moralno vzgojo članov. O veri pravi, da spoštuje vsakoversko prepričanje, torej je indiferenten.

Za nas in za razumevanje stvari je dovolj. K temu pa še pride, da se je češki Sokol vdinjal povsem svobodomiselnosti, čemur se je priklonil tudi slovenski Sokol. Pri svojem „spoštovanju vsakega verskega prepričanja“ je vendarle protikatoliški, naj še tako zatruje, da ga mi s tem obrekujemo, mu hoče-

Redovni jubilej patra Kalista.

Ali je bil slep slučaj, ali je bila volja božja, da sta se v mariborski baziliki Matere Milosti vršili te dni dve lepi slovesnosti tako hitro druga za drugo?

Tolikokrat so rekli, da je nova pridružnica umetniška krona bazilike — in to krono je blagoslovilo ono nedeljo velik ljubitelj krščanske umetnosti knezoškof Mihael. Komaj je bila ta slovesnost mimo, že je prejel v ravno isti cerkvi jubilejno krono redovne stanovitnosti mož, ki je z zidanjem cerkve v tako tesni zvezi, da si bazilike brez njega še misliti ne moremo. Oče Kalist Heric, upravitelj frančiškanske župnije, je obhajal v sredo, dne 17. t. m., 50letnico, odkar se je popolnoma daroval Bogu z obljubami po vodilu sv. Frančiška.

V človeških očeh je 50 let dolga doba. Povsod obhajajo 50letnice, s koliko večjo pravico jo obhaja redovnik, ki je ves ta čas zvesto držal obljubo in je v neprestanem zatajevanju služil le Večnemu. Zato sv. Cerkev predpisuje tako zelo pomenljivo slovesnost. Nekakšna nagrada je to za meniha, nekakšen predokus nebeškega plačila — veliko vzpodbujenje drugim, ki gledajo in premišljujejo...

Naš jubilar je zaslužil tako nagrado.

Že dan poprej so pletli vence in vezali šopke v čast jubilaru. Vrata njegove sobe vsa v zelenju in cvetju, soba polna dehtečih šopkov. Obednica vsa okrašena.

Ako bi oče Kalist ne bil tako molčeč mož, bi lahko na dolgo in široko pripovedoval, da pota njegovega življenja niso bila vedno pesna s cvetjem...

Ko smo ga povabili jutraj iz sobe, naj gre z nami v cerkev, da obhajamo z njim njegov vesel dan — so mu dali v roko s cvetjem ovito palico, „podporo

tvoje starosti“, je dejal p. provincial. Jubilar je vzel palico in je šel z njo pred oltar. Toda videlo se je, da mu je odveč, njegove noge ga krepko nosijo.

Ali je bilo slavljenju na mislih, kolikokrat je v tridkih trenutkih potreboval podpore in opore, ko je vstajalo sto ovir nasproti njegovim preblagim načrtom? Pa saj je imel oporo neomahljivo: „In te Domine speravi...“

Klečečemu pred altarjem so dejali na glavo pozlačeno jubilejno krono. Čuden pogled za posvetno oko — na sklonjeni glavi venec srebrnih las — nad njimi svetla, smehljajoča se krona. Za posvetno oko, pravim — toda v luči vere globok, resnoben, nebeški pomen. „Ne bo kronan, kdor se ne bo postavno vojeval...“

Nad ovenčanim očetom Kalistom se je bočila veličastna bazilika. Ali ni ta cerkev najkrasnejša krona očeta Kalista? Ti ljubi Bog! Jutranje solnce pošilja svoje žarke prav pred veliki altar, jutranje solnce izpod sinjega podnebnega svoda, tako toplo v poznem letnem času, kaj hočeš povedati? Da, da! Kakšna krona čaka šele jubilara tam gori, kjer se boči nezidana bazilika, palača Večnega Kralja, tam gori, kjer bo Bog sam njegovo preveliko plačilo...

Toda oče Kalist ni le ljubljeneč božji, ljubijo ga tudi vsi dobri ljudje. „Callistus, clarissimus ille“ — „slavni Kalist“ — nam je dejal profesor cerkvenega prava, če je nanekdo beseda na skromnega redovnika. Kdo bi našel vse priložnosti, ki so dokazale, da je oče Kalist cel mož? Toda nekaj je, kar je že staro, pa vedno še lepo — zidanje bazilike... Cujmo!

„Oče Kalist se je podal v Inomost, da napravi božjo pot in vso stvar priporoči Bogu. Obiskal je slavno Marijino svetišče v vasi Absam poleg Inomosta in romantični Georgenberg v daljni okolici mesta Schwaz.

Tu ga je vprašal neki župnik, iz kakšnega namena je prišel na božjo pot.

„Namenjen sem novo cerkev zidati“, je bil odgovor.

„O, le storite to, potem boste prišli v nebesa“, je dejal župnik.

„Kako to?“

„Ker sleherni, ki kako cerkev postavi, v nebesa pride.“

Pobožnemu romarju so se te besede iskrenega verskega prepričanja globoko vtisnile v spomin. Vendar je tudi mislil na bodoče težave in na mogoče nevspehe. Boga je prosil, naj mu da kako znamenje, da bo vedel, ali je delo po njegovi volji.

Ko je prvokrat po vrnitvi doma na vse zgodaj maševal, je prišla po maši neka oseba ter rekla, da je slišala, da namerava novo cerkev zidati.

„Bom nekaj prispeval“, je rekla in še tisto dopoldne je poslala 8000 gld — — —

Ali tisto pri cesarju.

„Imate kaj pismenega“, je vprašal vladar ponižnega frančiškana.

„Nič, Veličanstvo, pa jaz prihajam v imenu Matere Božje“, je odgovoril oče Kalist...

In še to:

„V zaupanju na Boga je posnemal globokoverni o. Kalist častitlj. Don Bosca, ki se je ljubemu Bogu že naprej zahvaljeval za dobrote, ki jih je prosil in pričakoval. Ko je imel 10.000 gld zbranih, je daroval slovesno sv. mašo za drugih 10.000. Do leta 1913 je opravil to izredno zahvalno daritev 52krat...“

Te reči je brati o očetu Kalistu v „Ljubitelju kršč. umetnosti“. In še mnogo drugega lepega. Neskončni Bog ve, kako lepe reči so zapisane o našem slavljenju šele v knjigi največjega ljubitelja, ljubitelja duš. Da bi se odprla ta knjiga nekoč njemu in nam!

Da bi videli očeta Kalista tako čvrstega kakor zadnjič — še kot zlatomašnika!

Bog daj!

mo vzeti dobro ime in tako naprej. Nič več ne pove-
mo, kakor samo dejstva, in tega nam ne boče nihče
zameril.

V Jugoslaviji so se strnili slovenski, hrvatski
in srbski Sokol v eno zvezo. Hrvatski in srbski So-
kol sta bila že dozdej samo narodni organizaciji in
sta ostala tako najdalje zvesta svojim načelom. Tam
je bilo prostora za vse. Zato pa Hrvati in Srbi spo-
četka niso umeli, kako da še imamo Slovenci poleg
Sokola tudi Orla, dokler jim ni bilo to pojasnjeno.
Opaža pa se zadnji čas, da prihaja tudi med Hrvat-
ske Sokole več protikatoliškega duha in tako bomo s
časom doživeli, da bosta hrvatski in srbski Sokol is-
ta, kakor sta dozdej češki in slovenski.

Ako si ogledamo naše sokolstvo, vidimo, da je
drugačno v besedi, drugačno v dejanju. Izbegavamo
pa vedno s tem, da pravijo: to so le posamezniki, o-
ficielnost je vedno načelna. Neresničnost takšnih iz-
jav nam potrjuje o ravno dogodki zadnjega časa, ko
misli Sokol, da sme s tem, da je „državotvoren“, na-
praviti že vse. Mi mu državnega pokroviteljstva prav
nič ne zavidamo, a bi ga v enakem smislu odklonili.
Hočemo pa enaki pravice za vse, če smo res svobodni
državljeni. Kako pa se to sklada s tem, da napra-
vijo člani sokolskega društva dogovorjen napad na
člane, ki so slučajno v drugi organizaciji in da na-
čelnik naravnost zapoveduje, da morajo vsi, ki so pod
njegovim vodstvom, imenovati one čuke in čukice —
na to ne vemo odgovora. To je gotovo zlo; ne zame-
rim jim pa toliko, če zahtevajo od članov, da naj s
podpisom izjavijo, da niso več pristaši VLS in da le
pod tem pogojem morejo postati Sokoli, ker s tem ja-
sno izpričujejo, da so nadstrankarski in nepolitični.
Nič nismo užaljeni, ko slišimo, kako vojaška oblast z
višjimi častniki vred navaja fante v sokolstvo in jih
naravnost podi vanje. To mora priti gotovo odtod, da
je njih organizacija priporočena, ščitena in pospeše-
vana od države, ki se naj imenuje demokratska. Vse
to mora biti po njih logiki prav in zato ni ugovora in
pritožbe, posebno ko imamo še to dobroto, da je Orel
s Sokolom čisto enakopraven.

2. Orel.

In kako je zdaj z Orlom? Ustanovil se je leta
1907 in pravijo, da še zato nima pravice do obstoja,
ker je mlajši od Sokola. Svobodno vsakomur, da je o
tem res prepričan. Izšel je iz nujne potre-
be, da ti ljudem drugačne vzgoje in iz-
obrazbe, ko pa jo dobivajo pri Sokolu,
če hočemo, da še bodo dalje katoličani. Sokoli nočejo,
da ki se narodnost stikala z vero in versko vzgojo in
hočejo, da ne bi imela vera in nprav ničesar govoriti.
Oni se sicer za moralno vzgojo, a kaj je moralna vz-
goja, smo brali pred dnevi, da „tega nihče na svetu
ne ve, ker si jo vsak po svoje tolmači: razuzdanec
po svoje, surovež po svoje, tat po svoje, oderuh in ve-
rižnik po svoje, brezverec po svoje itd. Vsak ti po-
reče, da je moralen in da živi in dela moralno.“ To
je torej samo izbegavanje resnice in ost proti krščan-
ski veri in tista lažnjiva modrost v zatirjanju „spo-
štovanja vsakega verskega prepričanja.“ Pod pre-
tvezo narodnosti hočejo nastopati proti Orlu in ga sli-
kajo kakor državi in narodu nevarnega in da edino
Sokol je naroden. In ravno v pretiravanju in abso-
lutnosti narodnosti same je sokolstvo zmotna organi-
zacija in ima krive pojme. Narodni fanatizem sloni
na neresnici, na predsodkih, in je krivičen — pravi
Mahnič popolnoma pravilno in zato ga katoličani odk-
lanjamo in nočemo takšne narodnosti. Dobro je, da
to povdarimo iznova.

Orel je torej organizacija pošte-
ne krščanske mladine in kakor piše „Zlata
knjiga“, ima nalogo: vso mladino, ki krščansko misli
in se po krščanskih načelih hoče tudi v življenju ra-
vnati, združiti v eno samo četo; to mladeniško četo
izobraževati umsko, npravno in telesno; s pomočjo te
mladine zbujati, utrjevati in ogrevati ljudstvo za vzo-
re krščanskega mišljenja in življenja. Program je to-
rej jase, razlika od Sokola vidna. Naj torej vsakdo
ve, kje hoče biti in stariši naj pomislijo, kakšne ho-
čejo imeti svoje otroke, predno jih izroče eni ali dru-
gi organizaciji. Izjavljamo, da slehernega Orla, ki
se ne ravna po načelih „Zlate knjige“, ne smatramo
in nikdar ne pripoznamo Orlom in isto velja za Or-
lice. Tisočkrat bolje je, da tam Orla ali
Orlice sploh ni, kjer ne čes slediti or-
lovskim vzorom in da se za takšne ne zmeni-
mo. Orlovske vrste morajo biti v vseh ozirih čiste in
vsak nered se mora takoj v kali zatreti ali pa nehati
biti Orel. Eno ali drugo, dvojne mere pri nas
ni in je ne bo! To povemo vsem tistim, kjer bi ne
bilo kaj prav in drugim, da zopet ponovno zvedo,
kakšni smo in jim ne bo treba morebiti po tem pov-
praševati. Orel je bojevnik in orlovsko viteštvo se ka-
že v plemenitem mišljenju, disciplinirani volji, dobrem
življenju in v vnetem delovanju za ljudski blagor.

3. Razmerje med Sokolom in Orlom.

Razlika med Sokolom in Orlom je danes tako
velika, da pač ni misliti na kakšno združenje, kakor
še vedno mnogi vsled nevednosti sanjajo. Mi smo za-
to sicer vedno pripravljani, a dokler govore staroste
Sokola na dijaških svobodomiselnih in izrečno proti-
katoliških zborovanjih in poseča svobodomiselnost dija-
štvo sokolske prireditve, kjer se pije in razgraja, in
dokler ne opusti Sokol vsega, kar smo zgoraj našte-
li, ne moremo ž njim. Da smo pa za pot spravljivo-
sti, je dokazala Orlovka Zveza še pred kratkim, ko
je poslala dne 25. julija t. l. Sokolski Zvezi v Ljub-
ljani pismo, kjer nasvetuje, naj se skliče skupen se-
stanek glede dogovora, kako se izogniti sporu, nakar
pa je odgovorila, da ne uvidi v takim sestanku nika-

kega izboljšanja obstoječih razmer in da je kot kul-
turna organizacija odločno proti vsakemu napadu bo-
disi z besedo ali dejanjem napram drugim organiza-
cijam. Kako pa njeni člani to izvršujejo, smo videli
prav zadnji čas. Sokolska vzgoja se vidi tudi na str-
ganih in z blatom ometanih lepakih, ki jih da nale-
piti kakšen orlovski odsek. Mi hočemo, da je ves na-
čelni boj dostojen, možat, a ne zahrbtn in nepošten.
Nasprotnika spoštujemo, ga cenimo
po vrednostih in ga ne sovražimo; če
pa bi kdo delal drugače, ni prištel med naše vrste.
Ako bi bili Sokoli istega mnenja, ne bi pisali o la-
natičnih klerikalcih, o izdajalcih domovine, o rimsko-
avstrijskem Orlu, o lažnjikih itd., kakor dela uradni
list Česke Obce Sokolske „Vestnik Sokolsky“ in ne bi
organizirali protikatoliške Husitske slavnosti in iz-
stopa iz Cerkve. To moramo vendar svojim ljudem
povedati, bratje Sokoli, in zato nam potem nikar ne
očitajte, da vas napadamo, da delamo razdor in dru-
go. Resnico sme vedeti vsakdo. Zakaj naj bi bila še
nejasnost med nami, če že moramo hoditi ločeno. Po-
znajmo dobro drug drugega in tudi naše delo bo la-
žje. Orel do sokolstva ne goji nikakega sovraštva,
ker njegova naloga je, da kaže ljubezen do svojega
nasprotnika s tem, da mu v vsaki potrebi in stiski,
kolikor more pomaga, ga proti neupravičenim nap-
dom in obrekovanju brani. V boju pa moramo nasto-
pati in tega je treba ločiti od izzivanja, žalitev in
prepirov. Vse mora biti sine ira et studio.

Tako se naj presoja današnji članek in sprav-
ljivejšje ga nismo mogli napisati. Zdaj vsak ve, kaj
mu je storiti, da ne bo toliko nepotrebnih izgovorov.
Bratom Sokolom pa pravimo ponovno, kakor je zapi-
sal nekdo v 3. št. letošnje „Mladosti“:

V stvarih, v katerih se ujemamo, se podpiraj-
mo!

V stvarih, v katerih se ne ujemamo, si pojas-
njujmo!

V stvarih, v katerih se spozabimo, si odpuščaj-
mo!

Naša jasna in odločna beseda!

V nedeljo, dne 28. sept. 1919 veliki ljudski tabor

ki se vrši ob vsakem vremenu na dvorišču be-
nediktinskega samostana

v Dobrlivasi na Koroškem.

S p o r e d :

1. Ob 9. uri slovesna sv. maša v prostijski cerkvi, ki
jo daruje generalni vikar za Slovensko Koroš-
ko mil. g. prošt Mat. Randl in pri kateri ig-
ra godba generala Maistra.
2. Po sv. maši govore na dvorišču benediktinskega
samostana: g. general R. Maister, pover-
jenik za uk in bogočastje g. dr. Karel Ver-
stovšek, koroški narodni predstavnik g. F.
Smodej, gospa doktorica Angela Pisker-
nik, podpredsednik Slovenske Dijaške Zveze,
g. Miroslav Krek, podpredsednik Orlovске
Zveze brat Jože Pirc.
3. Ob pol eni uri popoldne prihod aeroplana iz Ma-
ribora.
4. Ob 3. uri popoldne telovadni nastop Orlovске Zve-
že, pri katerem igra orlovska godba.
5. Po nastopu koncert v gostilni Brugger, vstopnina
prosta.

Za jedila, pijačo in tobak je dobro preskrbljeno. —
Čisti dobiček je namenjen narodnemu svetu za Ko-
roško.

Slovenski Korošci, posebno pevška in druga narodna
društva, pridite vsi na tabor z banderi, na okinčanih
vozovih! — Vabimo tudi mile brate iz Stajerske in
Kranjske!

Narodni svet za Koroško.

Slov. Kmečka Zveza proti krivičnim davkom.

Ljubljana, 24. sept.

Danes opoldne je poverjenik dr. Verstovšek vo-
dil k delegatu ministrstva za finance dr. Šavniku od-
poslanstvo Slovenske Kmečke Zveze, da se mu pri-
toži radi postopanja davčnih oblasti na Slovenskem
Štajerju pri predpisovanju dohodnine, vojnega in vin-
skega davka. V odposlanstvu so bili: dež. poslanec
Jakob Vrečko, župan Galunder ter posestnika Serbi-
nek in Zebot. Odposlanstvo se je mudilo nad eno uro
pri delegatu. Na podlagi resničnih dejstev je odpo-
slanstvo dokazalo delegatu, da se našemu (posebno
kmetškemu) ljudstvu godijo pri predpisovanju prej-
menjenih davkov posebno po nekaterih okrajih go-
rostarsne krivice. Cel ustroj, kako se predpisuje do-
hodnina in vojni davek, je na napačni podlagi. Se-
danji slovenski uradniki še odmerjajo dohodnino in

vojni davek na podlagi podatkov, ki so jih sestavljali
prejšnji, po veliki večini nemčurski in nemški urad-
niki, ki so imeli nastavljene za špiceljne same naj-
bolj zagrizene nemčurske hujskače in ovaduhe. Ti
so pošiljali davčni oblasti napačne in lažnjive podat-
ke o dohodkih posameznih posestnikov in obrtnikov.
O Nemcih in nemčurjih so poročali čisto malenkostne
dohodke, o Slovencih pa so iz same hudobije poročali,
da imajo ogromne dohodke. Od tod izvira toliko
krivičnih predpisov, od tod toliko nevolje in jeze med
kmetiskim ljudstvom. Poslanec Vrečko je odločno pov-
darjal, da naše ljudstvo ve, da mora imeti država do-
hodke in pravično odmerjenih davkov ne plačuje z
nevoljo. A ker se pri predpisovanju dohodnine godijo
gorostasne krivice in ker nekateri uradniki kar krat-
komalo odklanjajo upravičene pritožbe, ni prav nobe-
no čudo, če je ljudstvo nevoljno. Poleg tega pa še sli-
šijo naši ljudje v uradih zbadljivke: „Kmet še veliko
premalom davkov plača! Kmet je oderuh! Kmet je na-
vijalec cen!“ Dejstvo pa je, da si mora marsikateri
kmet že sedaj najeti posojilo, če hoče plačati visoko
dohodnino.

Odposlanci SKZ so delegatu dr. Šavniku pojas-
nili natanko vse pritožbe in jih podprli z dokazi. Iz-
ročili so mu še posebno sčemenico.

Delegat finančnega ministrstva je vzel pritožbe
na znanje in je obvestil zastopnike Kmečke Zveze, da
bo izdal ukaz, naj se krivice popravijo. Izjavil je,
da se

1. odslej uradniki morajo ozirati tudi na vse
pritožbe, prizive in priznalnice, ki so vložene po pre-
teku določenega roka;
2. da se bodo čimprej sestavile cenilne komi-
sije, v katerih bodo imeli tudi kmetški in obrtniški
davkoplačevalci besedo;
3. da se nepravilno računjena uporaba lastnih
pridelkov pravično ceni;
4. da se davčne oblasti ne bodo smele ozirati
na nezanesljive podatke, ki so jih sestavljali nemški
in nemškutarski uradniki in ovaduhi;
5. da bodo prizive do 6000 K reševali pri okraj-
nih oblastvih;
6. da morajo uradniki sprejeti vsak rekurz, u-
poštevati napovedbe davkoplačevalcev in da morajo z
njimi uljudno postopati;
7. vsi vojni dobičkarji se morajo brezobzirno
obdačiti;
8. glede vinskega davka bo treba temeljite iz-
premembe, da ne bo kmet trpel škode;
9. delegat dr. Šavnik je obljubil odposlancem
Kmečke Zveze, da se eksekucije ali iztirjevanja voj-
nega davka in dohodnine (licitacije) takoj ustavijo in
se na prošnjo počaka s plačilom.

Odposlanci Kmečke Zveze so dosegli vspeh. Na
davkoplačevalcih, ki trpijo krivico, pa je sedaj leže-
če, da takoj vložijo pritožbe, oziroma prizive na dav-
čno okrajno oblast, ali pa naravnost na delegata fi-
nančnega ministrstva dr. Šavnika v Ljubljani, tudi
v slučaju, če so krivično predpisani
davek že plačali.

Ali naj postane Koroška — druga Kranjska?

(Iz Mežiške doline.)

Naša dolina je brez glasovanja priklopljena Ju-
goslaviji. Ni nam treba biti boja, kakor ga mora iz-
vojevati drugi del slovenskega Korotana, kateremu je
pariška konferenca milostno prisodila, da sme sam
odločevati, ali naj živi življenja vredno življenje, ali
naj plačuje, robota, strada in umiraje izdane. Hvala
Bogu, mi smo osvobodjeni! Ali pričinja se druga bit-
ka, boj med vero in nevero. Prihajajo ljudje
iz Kranjske in Stajerske — vlada jih nastavlja kot
uradnike in učitelje — z čisto drugimi nazori, kakor
jih ima naše ljudstvo. Ne poznajo Koroške in mislijo
delovati med nami po ravnoistem kopitu, kakor v po-
prejšnji svoji domaćiji. Komaj osvobodjena Koroška
naj postane druga Kranjska; Narodov blagor se naj
uničuje v strankarskem boju. Medsebojna meščava
nazorov je sicer jako dobra in koristna, a le tedaj,
če je stvarna. Ti ljudje pravijo, da so Jugoslovani.
Če bi kdo v Milanu kričal na cesti: „Sono Italiano“
(sem Italijan), kaj bi ljudje mislili o njem? Smejali bi
se mu in mu osle kazali, čes, mi vsi smo Italijani.
Kaj bi napravili s človekom, ki vpije na cesti: „Jaz
sem pošten“? Naznanili bi ga orožniku, da ni pošten.
Nadalje pravijo, da so takozvani nadstrankarji. Do-
bro, naj nam podajo načrt in program tega nadstran-
karstva, bomo videli, če je za naše razmere. A tega
nam ne morejo dati, ker ga nimajo. Značaj že zahte-
va, da človek deluje po kakem si stavljenem načrtu.
Ustanavljajo Narodne čitalnice, ki hočejo biti nad-
strankarske, a ker sami uvidevajo, da je to nesmisel,
pravijo, naj bodo vsestrankarske. Katera stranka je
pa bila narodni boj na Koroškem, v stari Avstriji in
obvarovala koroški živelj narodnega pogina? Ali ni-
so bili to duhovniki, naši prvoboritelji — pristaši raj-
nega dr. Kreka? Sedaj pa hočejo gojiti tudi v teh na-
rodnih čitalnicah svobodomiselnost s protiverskimi ča-
sopisi, ki blatijo naše prvoboritelje.

Druga, jako močna stranka je pri nas socialna
demokracija. Tudi to hočejo podpirati in vnemati še
bolj za razredni boj, boj med delavcem-obrtnikom in
kmetom. Druge stranke pri nas ni bilo in je ni. Če
pa hočejo cepiti še ostali narod, ki noče vstopiti pod
rdeči prapor, kdo bo imel v tem največ koristi? So-
drugi se bodo iz grla smejali, ker bodo zmagali.
Boljševizem bo napredoval.

V resnici so Narodne čitalnice zabavni klubi svobodomiselnih inteligence, kjer hočejo ti ljudje izžemat naše verno ljudstvo in dobiti tako kapital za svoje sebične namene. Korito hočejo imeti, h kateremu bi se lahko vsedli. Časopisi so danes predragi, da bi si jih kdo sam naročil. Godba tudi nekaj stane, posebno če se pleše do ranega jutra in še drugi dan pozno v noč. Piti zastoj, tudi dobro dene. In vse to se godi na stroške ljudstva v blagor narodov! Prejšnji nemški uradniki so bili v tem oziru bolj pošteni in kakor ljudje pravijo, „so hodili v cerkev“ in tako niso zaničevali verskega čuta našega ljudstva. Naše ljudstvo je verno in pri nas v Mežiški dolini ima že svoje organizacije, to so naša stara izobraževalna društva. Ta društva so veliko storila, da je ostalo ljudstvo še narodno zavedno, da ga ni mogel pokončati nemčur. Na podlagi teh društev in po njih načelih naj deluje izobraženstvo v blagor naroda! V ta društva jih vabi ljudstvo! Zabavnih klubov pa noče podpirati.

Ce so pa gospodje mnenja, da so samo oni Jugoslovani-narodnjaki, naj gredo med mednarodne socialdemokrate in jih naj nauče narodno čutiti! Naj gredo svojo svobodoljubnost in svoj demokratizem vcepiljat sodrugom, da ne bodo ljudi, ki so drugega mišljenja, metal iz rudnikov in tovarn!

Železnica Ljutomer — Središče.

Rob. Košar.

Ze nad 25 let se govori in piše o železniški zvezi Ljutomer s progo Pragersko—Čakovec. Večkrat se je tudi že izmerila proga iz Ljutomera do Ormoža, ali do definitivnega sklepa in izvršitve pa ni prišlo. Stare avstrijske oblasti se niso dovolj zanimale za to podjetje, privatnega kapitala in interesov je primanjkovalo, terenske težkoče in nepravilnost ormoškega kolodvora za vpeljavo tira so ovirale ta projekt in nazadnje se je tudi okrajni zastop iz gospodarskih ozirov izrekel proti zvezi Ljutomera z Ormožem.

Ker pa je vprašanje zveze obeh železnic pod sedanjimi novimi razmerami postalo zopet aktualno, so se zbrali župani in interesi občin: Središče, Obrež, Salovei, Vitan, Sv. Miklavž, Jastrebec, Vodranec, Hermanci, Presika, Stročjavas, Kog, Brebrovnik, Presika (Medžimurje), Stanetinci, Mihalovec, Macinci, Trnovci, Prlovei, Dobrava in Strigova — v Vizmetincih, kjer so sklenili v nedeljo, dne 21. septembra, pod predsedstvom središkega župana g. Lukačiča, prositi vlado in vse merodajne faktorje, da se zveže Ljutomer iz gospodarskih in strateških ozirov z Središčem.

Na to progo gravitira največji in najznamenitější del ljutomersko-ormoških gor, vpostavila bi se zveza z zahodnim delom Medžimurja, važna trgovska in obrtna središča, kakor Strigova, kraji Sv. Miklavž in Sv. Boltenk bi se takoj priklopili prometu ne glede na množico posameznih vasi in sel, ki bi žrpale koristi iz te železnice. Ta bi služila 14—16 km širokemu pasu, dočim bi proga Ljutomer—Ormož koristila samo posameznikom v bližini proge.

Tudi glede terena bi bila zveza Ljutomer—Središče na boljšem. Kolodvor v Središču je zmožen še največje razširjati in vpeljava tira ne bi delala nobenih težkoč. Ob tej progi se koplje blizu Vizmetincev fin črni premog in po mnenju izvedencev je vsa okolica polna te rude. Železnica bi bila tudi važen član direktne zveze med Jugoslavijo in Čehoslovaško. — Prekmurje se bode moralo itak priklopiti po železničnem tiru našemu ozemlju in ako bi zvezali — vsled nesigurnosti Radgone — Ljutomer z Belatinci, manjka do direktne zveze samo še majhne proge Središče—Varaždin.

Na vsak način se mora vprašanje železniške zveze Ljutomer—Središče temeljito preštudirati, kajti ta zveza je iz gospodarskih in strateških ozirov zelo važna in njena zgradba nudi v terenu najmanjše težkoče.

V nedeljo, dne 5. oktobra 1919.

VELIKI LJUDSKI TABOR

ki se vrši ob vsakem vremenu

pri Sv. Križu nad Dravogradom

(1 1/2 km od postaje Dravograd—Meža).

Dopoldne:

Ob pol 10. uri sv. maša. Sodelujejo mari-borski gg. pevci. Po sv. maši tabor. Nastopijo razni gg. govorniki iz Korotana, Štajerske, Kranjske in Primorske.

Popoldne:

Ob pol 3. uri narodna veselica: petje, govori, dražbanje in domače zabave. Tople in mrzle jedi ter pijača na razpolago.

Mili Slovenci in mile Slovenke iz slovenskega Korotana, iz Labudske in Dravske doline, iz Mežiške, Mislinjske, Šaleške, Savinjske doline in Celja! Prihitite v obilnem številu na ta velepomembni tabor!

Tužni Korotan vas vabi in kliče.

Slavnostni odbor.

Živ spomenik našemu Kreku.

(Krekova socijalno-politična šola.)

Najlepše spomine imajo Krekovi učenci iz njegovega izobraževalnega in vzgojnega delovanja v socijalni šoli. Na nešteti predavanjih in kurzih, posebej še tam gori pri Sv. Joštu na Gorenjskem, zbiral je okrog sebe akademike in druge ukaželjne mlade ljudi, ki so se pripravljali za vstop v življenje in javno delovanje.

Ukaželjni učenci so se zbirali okrog svojega mojstra, da se naučijo od njega smoteno in nesebično delati za svoj narod. In Krek jih je učil s srcem in razumom ter jih uvajal v razumevanje prosvetnih, narodno-gospodarskih, socijalnih in političnih vprašanj ter jim odpiral povsod nove vidike.

Ta Krekova šola je bila živ vrelc, ki je napajal žejna srca njegovih učencev in z blagodatjo orosil delovanje cele naše stranke in celega naroda. Ne samo Slovenci, tudi Hrvati so pili iz tega neusahljivega vrelca žive ljubezni in trdnega znanja in ako Bog da, osveži se s tem napojen tudi srbski del našega naroda.

Ali naj s Krekovo smrtjo ta živ vrelc usahne? Krek se je sam bal tega in rekel je često: Nočem denarja in bogastva, a toliko bi rad imel, da bi ustanovil svojemu narodu socijalno-politično delo. V duhu je zasnoval to šolo po vzoru znane socijalno-politične šole v München-Gladbachu. Strokovnjaki socijalne in narodno-gospodarske vede, pedagogi in pravniki naj bi delovali na njej ter se po možnosti izključno posvetili njenemu namenu. Vneto in z vsem strokovnim znanjem naj bi razmotrivali vse pojave, potrebe in zahteve našega naroda. Učili bi se iz knjige in iz življenja s tem, da bi obiskali vse kraje naše domovine. Poučevali bi s predavanji, kurzi, letaki in brošurami.

Ta velika, prepotrebna misel dr. Krekova še ni uresničena, ker si on ni pridobil nikdar toliko sredstev, da bi jo bil vdejal. Ali jo pa ne morejo oživitviti njegovi učenci in častilci, ali jo ne more oživitviti njegov narod? Taka šola bi bila v istini velik, živ Krekov spomenik! Kdor pozna dr. Kreka, bo potrdil, da bi ostal Krek hladen ob največjem kamenitem ali bronastem svojem spomeniku, da bi mu pa živahno zaigralo srce, če bi mu pokazali spomenik v obliki te šole.

Tak spomenik postavimo učitelju slovenskega naroda! Prosimo vse naše pristaše, vse Krekove učence in častilce, vse, ki uživajo plodove njegovega dela, vse prosvetne in gospodarske organizacije, da pošljejo svoje prispevke v ta namen.

Prispevke sprejema g. prof. Bogumil Remeč v Ljubljani.

Politični pregled.

Naši mirovni delegati iz Pariza so porabili sedaj nekaj dni, da natančno informirajo naše parlamentarne stranke o poteku naše zunanje politike. Na drugi strani pa so zopet proučevali razloge in vzroke naše notranje krize. Delegat dr. Rybar se je posvetoval s Slovenci.

Dne 23. t. m. se je vršila ministrska seja pod predsedstvom regenta Aleksandra. Na tem sestanku je poročal dr. Trumbić natanko o jadranskem vprašanju. Rešitev jadranskega vprašanja stoji tako-le: V Parizu čakajo na Wilsonov odgovor glede poslednjega predloga Italije. Na sestanku predsednikov vseh klubov Narodnega predstavništva pod predsedstvom dr. Pavloviča so poročali mirovni delegati o stanju naše politike v Parizu. Sklenilo se je tudi pričeti s sestavo nove vlade, ki bi naj takoj sklenila in ukrenila glede našega podpisa sentgermainške mirovne pogodbe.

Dne 24. t. m. so se začela posvetovanja o rešitvi vladne krize. Pašič, dr. Smolaka in Trumbić so razpravljali s Protičem, Pavlovič pa z dr. Korošcem. Demokrati se ustavljajo stopiti v kabinet, kateremu bi načeloval Protič ali Pašič. Radikalci se bodo posvetovali o rešitvi krize dne 24. t. m.

Na podlagi trgovinskega dogovora z Avstrijo je začela centralna uprava za promet z inostranstvom izdajati dovoljenja za uvoz. Dovoljenja za izvoz se še ne dajejo, ker še tozadevni formulirji niso dotiskani.

Bančni uradniki v Zagrebu še vedno stavkajo. S štrajkom so pričeli tudi slaščičarski, kleparski in krojaški pomočniki, ki zahtevajo 30% povišanje plač, špedicijsko pomožno osebje, kočijaži in tramvajski uslužbenci stavkajo že 4 dni. Govori se tudi o štrajku knjigotiskarskih delavcev.

V Beograd je dospela deputacija slovenskih žen, ki je prišla posredovati za naše vojne vjetnike v Italiji, Franciji in Angliji. Deputacija je bila pri dr. Rybaru in dr. Korošcu, ki sta obljubila svojo pomoč.

Italijanska vojska je zasedla dne 23. t. m. Trogir pri Splitu. Polastila se je pošte, brzojava in ranih drugih uradov in pričela z zapiranjem meščanov. V mestu je vladalo veliko razburjenje nad to laško predrznostjo. Pa popoldne dne 23. t. m. je že krenila naša vojska proti Trogiru. Pred Trogir je prišel tudi ameriški rušilec, da prisili Italijane na umik do demarkacijske črte. Brž ko so Trogirčani ugledali Američane, so pograbil za orožje in pričeli streljati na Italijane. Pri vstaji meščanstva, pri bližnjem srbske vojske in ameriške ladje so odkurili Italijani iz Trogira. Meščani so zajeli oklopni avto in poveljnika italijanske vojske s tremi vojaki. Američanom so od-

dali avto in vjetnike, ki so vzeli Italijane na ladjo, da jih prepeljejo v Split in oddajo poveljniku italijanske ladje „Puglia“. Američani so izročili mesto srbski vojski, ki je bila burno veselo sprejeta od meščanov. Naša vojska zasleduje bežečega sovražnika. Amerikanska bojna ladja ostane nekaj dni pred Trogirom, da prepreči morebitni drugi naval Italijanov na to mesto.

Na željo D'Annunzija je razpisal „Popolo d'Italia“ posojilo, da se preskrbi Gabrielovo armado z denarjem. D'Annunzio izjavlja sam, da šteje njegova armada v mestu več nego 20.000 mož. Živeža zadostuje za mesec dni. Na poti proti Reki je bila ustavljena od italijanske torpedovke ladja „Prinz Hohelohe“, ki je vozila 500 prostovoljcev za D'Annunzija. Na Reko je priplula nova bojna ladja „Cortellazzo“. D'Annunzio poseda že v svoji oblasti 5 bojnih ladij.

Tedenske novice.

Duhovniške vesti: Prestavljen je o. Bernard Ambrožič iz Maribora v Kamnik; na njegovo mesto pride o. Gabrijel Planinšek iz Ljubljane.

Gdč. Minka Zacherlova, učiteljica v Vučji vasi, hčerka g. učitelja F. Zacherla v Ljutomeru, je sprejeta na konservatorij v Ljubljani kot gojenka za glasovir.

Redek jubilej. Ob sklepu šolskega leta, dne 6. septembra je obhajal g. šolski ravnatelj J. Robič v Ljutomeru 50 letnico svojega učiteljevanja. Po zahvalni službi božji se je podala šolska mladina na čelu ji učiteljski zbor ter mnogo uglednih in odličnih gostov v lepo okrašeno šolsko telovadnico, kjer se je jubilaru poklonila šolska mladina, učiteljski zbor ter mu izrazili čestitke še tudi pri slovesnosti navzoči številni gostje. Krasna himna „Lepa naša domovina“ je zaključila prelepo slovesnost. Gospodu obče pri-ljubljenemu jubilaru pa ključemo: Se na mnoga leta!

Višji šolski svet je začasno pridelil v službovanje in sicer: na deški ljudski šoli I: Dragotina Gibica in Vido Dimnik-Kersnik; na deški ljudski šoli II: Marijo Humek-Perhavec in Doro Vinšek; na deški ljudski šoli III: Milko Blajčič; na dekliški ljudski šoli III: Ano Jurko. — Vsled odloka višjega šolskega sveta namešča mestni šolski svet v lastnem delokrogu sledeče začasne učne moči: na deški ljudski šoli III: Milico Slane; na deški ljudski šoli IV: Antona Osterca; na dekliški ljudski šoli III: Ljudmila Povalej; na dekliški ljudski šoli IV: Elizabeto Lešnik. Začasni učitelj Leopold Pavlin in začasna učiteljica Ana Herzog ostaneta zazdaj na svojem sedanjem učnem mestu. Imenovanim je naročeno, da naj takoj nastopijo svojo novo službo. Redni pouk na ljudskih in meščanskih šolah v Mariboru se prične v ponedeljek 29. septembra. Slovesna služba božja in načrti se se objavi.

Tečaja za učitelje meščanskih šol v Ljubljani in v Mariboru. Ta tečaja se otvorita s 1. oktobrom 1919, in sicer v Mariboru za vse tri strokovne skupine, v Ljubljani za drugo in trejo skupino. Za vsako skupino se dovoli po deset učiteljem (icam) dopust. Učitelji (ice), ki so prosili, da se prideliijo v službovanje kakim meščanski šoli, a se niso sprejeli, naj javijo kratkim potom nadzorniku L. Poljanec, če se potegujejo tudi za dopust, da bi posečali tečaj, drugi pa naj pošljejo po službeni poti do 5. oktobra 1919 prošnje višjemu šolskemu svetu ter prilože zrelotnost in usposobljenostno izpričevalo.

Društvo zasebnega uradništva za Slovenijo, krajevna skupina v Celju, vabi vse spodnještajerske privatne uradnike in uradnice brez izjeme ali so član društva ali ne, na zborovanje, ki se vrši v nedeljo dne 5. vinotoka t. l. ob 9. uri dopoldne v mali dvorani Nardnega doma v Celju. Posebno vabimo naše tovariše iz Maribora in iz dežele.

Državni proračun za upravno leto 1919—20. Kakor je bilo že svojčas objavljeno, je delegacija ministristva financ v Ljubljani oskrbela slovenski prevod kompletne državne proračunske predloge za leto 1919—20, obsegajoče finančni zakon s projektiranimi užitninskimi in marinskimi tarifi ter pregleda državnih dohodkov in izdatkov. Tisk prevoda se je iz tehničnih razlogov zakasnil, je pa sedaj gotov. Narodnikom se pošlje publikacija bližnje dni. Delegacija ima še nekaj eksemplarov na razpolago in jih oddaja po 5 K. Opozarjamo vnovič, da zasluži delo vso pozornost, ne samo, ker nudi sliko našega državno-financijskega položaja, marveč in v prvi vrsti tudi glede projektiranih davčnih in tarifaričnih določb, ki so za vse naše gospodarstvo največjega pomena.

Kmetijsko-gospodinjiska šola v Kočevju. Na novi kmetijski gospodinjiski šoli v zavodu usmiljenih sester v Marijnem domu v Kočevju se prične prvo šolsko leto z 20. oktobrom t. l. Šola traja deset mesecev. V zavod se sprejme 15 do 20 gojenk z vso potrebno oskrbo. Prošnje za sprejem se vlagajo pri vodstvu dekliškega vzgojevališča Marijin dom v Kočevju do 30. septembra, najkasneje do 10. oktobra. Prošnji za sprejem je priložiti rojstni list, zadnje šolsko izpričevalo, zdravniško izpričevalo in obveznico staršev, da prevzamejo stroške šolanja. Dekleta morajo biti stara vsaj 16 let. Mesečno plačajo gojenke po 165 K, vstevši svoto za obrabo inventarja. Sprejme se tudi učenke samo za gospodinjstvo in kuhanje in sicer za štiri mesece; te plačajo mesečno 200 K ter stanujejo lahko v ali izven zavoda.

V Celju se je ustanovilo pevsko društvo „Oljka“. Pri ustanovnem obnem zboru 12. t. m. so bili

enoglasno sledeči gg. in gđ. izvoljeni: Conč Viktor, predsednik; Bervar Dolle, podpredsednik; Kresnik Tone, tajnik; Zagoričnik Pavla, blagajničarka in Sentjere Stanko, arhivar. Za namestnike: Ramšak Vilma, Drugovič Peter in Ulaga Poldi. Odborniki: Sone, Korošec Marija, Horvat Stefan in za računsk. preglednike dr. Anton Schwab in Josip Kramar. Vodstvo je prevzel kot znan dobri učitelj petja, g. profesor Davorin Beranič. Društvo se je izkazalo kot zelo potrebno, ker že danes šteje lepo število izvršujočih članov. Sprejemajo se novinci, katere se tudi teorija podučuje.

Obsojeni velenjski roparji. V ponedeljek, dne 22. t. m., se je pričela v Celju pred poroto razprava proti velenjskim rudarjem, ki so v velenjski okolici izvršili od letošnje spomladi naprej celo vrsto ropov, med drugimi tudi roparski umor pri Korenovi družini. Razprava je trajala tri dni in končala pozno ponoči v sredo. Na zatožni klopi so sedeli sledeči rudarji: Valentin Mihelec, Franc Savinjek, Franc Velušek, Ivan Gostenčnik, Lovrenc Kresnik, Konrad Chromy, Franc Friškovec, Viktor Rihter, Sebastijan Celinšek, Martin Aristovnik. Roparje so zagovarjali dr. Kalan, dr. Hrašovec, dr. Ogrizek in dr. Serneč starejši. Vsi roparji so bili soglasno krivim spoznani ropa v vseh pod obtožbo stavljenih slučajih. Roparskega umora nad Ivanom Korenom in poskušenege roparskega umora nad Marijo Koren je bil krivim spoznan Valentin Mihelec, ki je bil večinoma tudi kolvodja v drugih slučajih. Porotno sodišče je roparje na sledeči način kaznovalo: Valentin Mihelec 18 let, Franc Savinjek 14 let, Ivan Gostenčnik 15 let, Franc Velušek 14 let, Lovrenc Kresnik 15 let, Konr. Chromy 5 let, Franc Friškovec 11 let, Viktor Rihter 11 let, Sebastijan Celinšek 8 let, Martin Aristovnik 10 let težke ječe. Miheleca je ščitila pred vislicami njegova mladost 20 let.

Pasja steklina. Ker se je ugotovilo na 2 psih v mestu Celje in v trgu St. Jurij ob južni železnici pasjo steklino, ukrenilo je celjsko okrajno glavarstvo čez mesto in sodnijski okraj Celje do preklica pasji zapor.

Živinska razstava preložena. Nameravana razstava goveje živine v gornjegrajskem okraju se mora vsled opasnega širjenja kuge-slinovke preložiti na drugo leto.

Na hiši advokata dr. Sadnika v Ptuj, kjer se nahaja trgovina Sadnik in Kraker, viditi je še vedno napis: „Deutschmann Stiftungshaus“. Ta napis spominja, da je bila ta hiša last zloglasne Südmarke. Zahtevamo takojšno odstranitev.

Trgovina Senčar v Ptuj, ki naj velja za narodno je vse drugo kot narodna. Tamkaj čuješ samo nemškutarijo, ako dospe malo bolje oblečena žena, se jo že povpraša v švabščini, kaj da želi. To je skrajno nerodno ne pa narodno.

Tobačna glavna trafika v trgu Središče štev. 177 se stem razpisuje v oddajo po javnem natečaju. V enoletnem času se je zato trafiko dobavilo tobačnega materiala za 21.636 K. od česar je znašal trafikaški dobiček 2163 K 60 v. Invalidi izza zadnje vojske, potem vdove in sirote v tej vojski padlih ali umrlih vojakov (častništva in moštva), imajo ob gotovih pogojih prednost pred vsemi drugimi prosilci. Takim prosilec se bo podelila prodaja brez ozira na ponudbe ostalih ponudnikov proti povratnemu dobičku v letnem znesku 150 K, ki ga bo plačevati iz trafikaškega dobička. — Jamščina znaša 200 K. Ponudbe je predložiti najkasneje do 16. oktobra 1919, 10. ure. Vsi drugi podatki so razvidni iz natečajnega razglašja, ki ostane nabit do dne 16. oktobra 1919. na uradni deski pri finančnem okrajnem ravnateljstvu v Mariboru in pri občinskem uradu v Središču.

Tobak na karte se bo izdajal za september od 29. t. m. Kadilec s kartami dobe na teden devet smodk ali 36 svalčice ali dva zavojčka tobaka za svalčice ali eden zavojček tobaka za pipo; za štiri tedne to množino štirikrat, izvzemši smodke in tobak za pipo, katerih izdelkov primanjkuje, nadomestijo pa se s svalčicami, odnosno s tobakom za svalčice.

Od severne meje. Kaj bo z našim denarjem? Meja je sicer zaprta in zastražena. Toda ker deli obmejnih občin še do danes nimajo aprovizacije iz Maribora, če prav so jih naše oblasti zasedle, morajo ljudje skrivaj kupovat v Lucane, Ernovžu in Gomilico. Radi tega, in posebej menda še po tihotapeih, je došlo zdaj k nam toliko nežigosanega denarja, da našega jugoslovanskega skoro niti ne vidiš in ne dobiš več ne v trgovini in ne v gostilni. Kam to gre? Ali naj bo vsled tega uprav naš priprosti človek še enkrat udarjen, ker nima možnosti, da bi se iznebil tega tujega denarja? Kdaj se bo denarno vprašanje rešilo?

Ustanovitev švicarskega kooperativnega društva za izmenjavo blaga. Da se olajšajo trgovski odnosi med Svico in inozemstvom se je ustanovilo v Bergu švicarsko kooperativno društvo za izmenjavo blaga. Gre v glavnem za namen gojiti izvoz švicarskih izdelkov proti uvozu predmetov, ki jih Svica rabi. Dopis, vsebujoč informacijo o tem društvu je interesentom v pisarni trgovske in obrtniške zbornice na vpogled.

Promet z Anglijo. V trgovski in obrtniški zbornici je interesentom na vpogled naslov neke angleške tvrdke, ki se peča z uvozom in izvozom vseh vrst blaga.

V okolici Škofiče pri Vrbskem jezeru je veliko gline, katero je prej prebivalstvo izvažalo za izdelovanje loncev v Celovec.

Prodaja novih kadi. Šumarski odsjek zema-

ljske vlade v Sarajevu ponuja 96 komadov popolnoma novih kadi iz mehkega lesa, pripravnih za namakanje sadja za žganjekuho v nakup. Reflektanti naj pošljejo ponudbe na gornji naslov.

Novo ponudbe za vreče iz Francije, Holandije, Anglije in Avstrije so interesentom v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani na vpogled.

Nabava premoga v inozemstvu. Glasom poročila centralne uprave za trgovski promet z inozemstvom v Beogradu se bodo izdajala velikim in solidnim industrijskim podjetjem dovoljenja za nabavo premoga v inozemstvu. Ker je je za denar težko nabaviti premog v inozemstvu, bo centralna uprava odobrvala tudi kompenzacijske kupčije za premog, a samo onim industrijskim podjetjem, ki bodo pošiljale tozadevne prošnje potom pristojne trgovske zbornice priporočene in utemeljene.

Oddaja smodnika in razstreljiva. Industrijskim tvrdkam, ki rabijo razstreljiva in lovskim društvom, ki rabijo smodnik, je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani na vpogled naredba vojnega ministrstva, ki vsebuje predpise glede nakupa smodnika in razstreljiva.

Sredstvo proti črnim kozam ali osepnicam. — Vzemi ¼ l slanega žganja (Franzbrantwein) in ¼ l vrele vode, zmešaj, daj piti bolniku ali pij vsaki dve uri eno žlico. Tudi če čutiš znake bolezni, da te boli glava, tišči v želodec, te bode po vsem telesu, pij to. Slano ali francovo žganje dobiš v lekarni ali si narediš doma. Vzemi zelo močno žganje, najbolje 2-krat prekuhan, ¼ in ¼ soli in zmešaj ter pusti 24 ur na soncu. Sol poprej stolči in dobro posuši na soncu ali na topli peči. — Tudi rane izpiraj s slanim žganjem. Istotako je slano žganje preizkušeno sredstvo pri bolnih očeh.

Prvi sneg! V viharni noči med 21. in 22. septembrom je padel prvi sneg na gorovja Savinjske doline. Najnižje je padel v severni Šaleški dolini, kjer je pokril hribe, vzdigujoče se komaj 100 m nad ravnino.

Kmečka Zveza.

Shodi Kmečke Zveze. Dne 28. septembra: po rani sl. božji v Zavrču v šoli (Golec, Zebot), v Zibiki (Pušenjak), v Podčetrtku pri M. Pakju (Pušenjak), pri Sv. Lovrencu v Slov. gor. v star. šoli (govori urednik Krajne iz Maribora), po večernicah pri Sv. Marjeti niže Ptuja. (Brenčič in drugi). Dne 5. oktobra po rani sv. maši gospodarsko politično zborovanje pri Sv. Antonu v Slov. gor. (Golec), pri Sv. Miklavžu blizu Ormoža (urednik Marko Krajnc), pri S. Martinu na Pohorju, na Gornji Poljskavi, po pozni službi božji pri Sv. Trojici (Golec). Na Cvenu ob 14. uri tabor mupoljskih kmetov. Prosimo zaupnike, da agitirajo povsod za številno udeležbo.

Hajdin. Shod Kmečke Zveze, ki je bil sklican za 28. septembra se preloži radi slinovke, ki se jo pojavila v mnogih kmetskih hlevih, na poznejši čas.

Smarje pri Jelšah. Prihodnjo nedeljo, dne 28. t. m. bo v Habjanovi dvorani ob pol 9. uri shod KZ. Govori dr. Anton Ogrizek iz Celja.

Shoda SKZ na Ptujski gori in v Majšpergu sta bila preteklo nedeljo izborna uspela. Poslanec Vesenjak in knet Hlebič sta obsežno in temeljito obravnavala razna gospodarska in politična vprašanja. Osnovni smo tudi krajevni odbor SKZ, in ta jamči, da bomo delali z uspehom za našo stvar. Tudi Ptujška gora postane močna trdnjava slovenske, krščanske kmetske misli. Resolucije, ki smo jih sklenili navdušeno in brez ugovora, se krijejo z onimi, katere je sklenil glavni zbor zaupnikov v Mariboru. Po shodu sta ostala govornika še dolgo v družbi zborovalcev ter vzela na znanje razne osebne želje in zahteve.

Seja izvršilnega odbora SKZ, ozir. SLS se vrši v torek, 30. septembra ob 10. uri v pisarni KZ v Mariboru. Člani izvršilnega odbora naj

mного stavolokov in malih trobojnic, da se je lahko videlo, kako navdušeni so naši bratje Prekmurci za idejo Orla in za ozko zvezo z nami. Čim dalje so se Orli vozili, tem bolj je naraščal sprevod ljudstva. V Zgornji Bistrici je bil načelnik ljutomerskega Orla pozdravil Prekmurce in zlasti narodno delavno rod-bino Gočinovo. Ob pol 16. uri so dospeli Orli v Crenšovec, kjer se je pridružila Orlovska legija z zastavo. Pri sprejemu so govorili: br. Novak, župnik Klekl in predsednica Ljutomerske Dekliške zveze gđ. Babič-eva. Nato je bil javen nastop Orlov. Proizvajali so proste vaje in vaje na drogu ter skupne ob sviranju Svetinske godbe. Ljudstva se je nabralo kakih 7000. Po južini so prekmurški dijaki igrali igro. Najlepši prizor je bil, ko je voditelj Prekmurških Slovencev g. župnik Klekl vprašal navzoče Prekmurske slovenske mladeniče, hočejo li slobodno obljuditi Orlu zvestobo in so vsi kot eden vzdignili roke k prisegi in so kliknili: „Slobodno hočemo!“ Zveza med Orlom in Prekmurci, ki se je začela pripravljati že prej, je s tem postala dejstvo. Ustanovilo se je pet odsekov, in sicer v Crenšovecih, Turnišču, Spodnji in Gornji Bistrici! Bratom Prekmurcem kličemo: Na zdar!

Vestnik S. K S. Z.

JSZ., okrožje Maribor, opozarja vse skupine, ki spadajo pod njen delokrog, da vpošljejo do 10. vsakega meseca poročilo o delovanju skupine, o stanju članov, ter morebitne želje, zahteve itd. — Kjer žele, da se ustanovi skupina JSZ. ali pa shoda za delavstvo, viničarje, naj javijo na Mariborsko okrožje JSZ v Mariboru, kjer se bo po možnosti vsem ustreglo.

Dopisi.

Od sv. Križa nad Dravogradom. Velika slavnost se je vršila zadnje dni pri Sv. Križu nad Dravogradom, kakoršne spodnje slovenski Korotan še videl ni in še pomni ne. Sprejeli smo z največjim sijajem po cerkvenem dovoljenju čudodelno podobo sv. Višarske matere Božje, ki je že leta 1915 morala bežati pred verolomnim in oholim Lahom ter našla mirno in tiho zavetje pri č. gg. frančiškanih v Mariboru. Od tu jo je dne 13. septembra t. l. prenesla posebna deputacija k Sv. Križu. Njen pot ni bil več pot žalosti, kakor poprej, marveč pot slave in zmage. Ko je istega dne zjutrajšnji vlak hitel z njo proti Dravogradu, je vrole v vseh postajah od Fale naprej verno slovensko ljudstvo s svojimi gg. dušnimi pastirji skupaj, pozdravljalo njo ter spremljalo z nepopisnim veseljem. Ganljiv je bil prizor v postaji Brezno, ko so prihitela slovenska dekleta s celimi jerbasi polnih šopkov, vencev in cvetlic, okrasile voz, v katerem je bila deputacija s čudodelno podobo, da je bil cel v cvetlicah in rožah. Naše verno slovensko ljudstvo se je ob progi in postajah zbiralo, poklekovalo ter s solznimi očmi sv. podobo pozdravljalo. V Dravogradu je čakalo na tisoče ljudstva na vlak. Ob osmi uri se je začel velikanski sprevod pomikati mimo pet krasno okinčanih slavolokov proti Sv. Križu. Podoba sv. Višarske Matere Božje so nosila v posebno okrašenem tronu bela dekleta. Nad 300 belo oblečenih slovenskih deklet je šlo pred podobo in duhovniki, katerih je bilo 40. Dva gg. prošta, Einspieler in Serajnik sta vodila ta prečastljiv in sijajen sprevod. Naš generalni vikarijat v Dobrlivasi sta zastopala gg. prof dr. Rožman in župnik Lässer. Vrole slovenske pevke in slovenski pevci so prepevali krasne Marijine pesmi in lavretanske litanije. Po slovesnem sprejemu v cerkvi je govoril v navdušenih besedah o pomenu istega dne, o Marijini slavi in zmagi domači g. župnik Rožman. Ze ta dan je bilo 31. sv. maš. Vse tri tri dni pa 48 sv. maš in osem pridig. Ljudstva se je šelo v petek in nedeljo čez 25.000. Sv. obhajil je bilo čez 2500. Na stotine vernih Slovencev ni moglo do spovednice vkljub temu, da je bilo toliko število gg. duhovnikov. To je bila manifestacija katoliško slovenskega duha in ljubezni do Marije. Vsak dan se tu sedaj služijo sv. maše in vsak dan pridejo slovenski romarji. Tu pri sv. Križu nad Dravogradom so zdaj naše sv. Višarje. O Ti čudapolna podoba sv. Višarske Matere Božje, ostani pri nas v tužnem Korotanu. Od tu Te ne damo proč, le takrat ko bi se sv. Višarje na slovenski zemlji obnovile, bi Te izpustili. Ostani med svojim vernim slovenskim ljudstvom brani ga, vodi ga, moli za njega, zlasti sedaj!

Iz Koroške. Svetovna vojna Nemce še vedno ni izpametovala. Dan za dnevom nam prihajajo obupni klici iz cone B in Beljaške okolice, o hudodelstvih, ki jih uganjajo koroški Nemci nad mirnim slovenskim prebivalstvom. Na Gosposvetskem polju so Nemci nabili nekemu slovenskemu župniku na hišna vrata seznam vseh Slovencev s pozivom, da naj takoj se poberejo iz svojih domačij, sicer jih bodo ustrelili. Začetkom septembra se je javilo na naši meji pet oseb, med njimi tri ženske in dva 16 do 18 letna fanta, ki so prosili, da jih naše straže pustijo v Jugoslavijo, ker jim ni mogoče živeti v Nemški Avstriji zavoljo zatiranja in pregajanja od strani Nemcev. Jedna ženska je celo rekla: Naredite z menoj kar hočete, jaz skočim v jezero, ako me ne pustite, k vam!

Prevalje. Ker je naša knjižnica, ki je štela nad 600 lepih knjig, bila pri nemškem roparskem vpadu popolnoma izropana, prosi Slovensko katoliško izobraževalno društvo na Prevaljah pri dobrih ljudeh izdatne podpore. Posebno prvič za knjige, ki ležijo še

Sprejem Orlov v Prekmurju. Prekmurci so za preteklo nedeljo (21. septembra) povabili sosednje Orlovske odseke, naj bi priredili izlet v Prekmurje in obiskali osvobodjene brate. Izleta se je udeležilo odposlansvo mariborskega Orlovskega okraja, Ljutomerski Orel v celoti in Središki po deset bratih. Orli so napravili izlet čez Muro na dvajstereh vozeh z godbo. Pot je vodila skozi Spodnjo Srednjo in Gornjo Bistrico v Crenšovec. Prekmurci so priredili Orlom prekrasen sprejem. V vseh vaseh jih je ljudstvo v veselem in slavnostnem razpoloženju pričakovalo in z navdušenjem sprejemalo. Bilo je

marsikje brez pomena, da bi se nam blagohotno darovale. Vsaki dar se hvaležno sprejema. Pošiljatve se naj pošiljajo na naslov: Slov. kat. izobr. društvo na Prevaljah.

Radgona. Ko sem se zadnji torek, dne 17. septembra, vračal iz Maribora čez St. Lenart v Radgono domov, sem obiskal potoma svojega šentlenartskega prijatelja in sem ga vprašal po dnevnih novicah. Na vprašanje, kako se počutijo šentlenartski „fünferji“ v novi državi, mi začne prijatelj razodevati vso tajno zgodovino jugoslovanskega St. Lenarta. „Prav posebno Te bo zanimala enonadstropna hiša kjer je trgovina in pekarna obenem“, začne mi prijatelj na skrivno priovedovati. „Saj poznaš gospodarja te hiše in njegov mnogoštevilen zarod od svojega zadnjega obiska. Mož in njega sinovi trgujejo z vsako robo: blagom, moko, konji, biciklji, kokoši, jajci i. t. d. To so ti pravi krščenici „krivonosci“, vsi se hvalijo, da so že dovolj zaslužili, eden posebno je ponosen, da je v kratkem času svojega kšefta nabral skromno svotico 100.000 K. Veš prijatelj, takrat, ko smo imeli pri nas še stražni oddelek vojakov pod umnim vodstvom in modrim poveljstvom generala Goriškega, smo bili varni. Brez strahu in brezskrbno je oddrhal od tu marsikateri voz pred nosom vojaške straže v Nemško Avstrijo. Saj pa straža tudi ni imela časa paziti na tihotapce, ker je bila zaposlena na travnikih in v vinogradih. Takrat je šla pšenica v klas temu gospodu J. D. in dobro se je godilo njegovemu kšeftu, in marsikateri voz se je popeljal iz njegovega dvorišča proti severu. Mnogokrat je bilo dvorišče J. D. polno iskrih živalic s kopiti, pa kar čez noč so zopet zginitile kot kafa v tuje kraje. To je bilo takrat, ko je šentlenartski stražni komandiral odvetnik dr. Gorišek. Sedaj pa nimamo več „prepotrebne straže“ in gospodu liferantu se tudi slabše godi. Ravno sinoči v mraku sem šel po opravkih mimo te trgovine“ mi pripoveduje prijatelj, „ko je glasno zaklel v temni mraku: „Verfluchte Banda, elendige, 20.000 K sind beim Teufel!“ „Kaj za božjo voljo se mu je pa zgodilo?“ povprašam radoveden prijatelja. „Eh, sinček je zašel čez mejo, pa so mu konja vzeli in sinčka zaprli“, me pomirjuje prijatelj. To je pa bilo takrat, ko smo v St. Lenartu imeli gerenta slavnega nadučitelja Kopiča. Prijatelj! Za danes bodi dovolj. Prihodnjič, ko prideva zopet skupaj, ti pa povem par zanimivosti o tistem gospodu, ki je dal zadnjič prostore za socialdemokratski shod. Ostanj zdrav!

Radenci. Preteklo nedeljo pri nas prirejena veselica se je dobro obnesla. Gledalci so dobili utis izvanrednega navdušenja kapelskih igralcev. Pozdravljeni igralci, prosimo vas še v drugič! Zahvaljujemo se našemu slikarju Mauko, ki se trudi za organizacijo naše mladine, osobito Orla, ki se pod njegovim vplivom razvija res hvalevredno.

Ptuj. Ptujška posojilnica ima v Ptuj u eno najlepših hiš, na najbolj prometnem trgu. V prtiličju te hiše se nahajajo lepi trgovski lokali, pa žalibog posojilnica ne da teh prostorov trgovcu Slovencu, temveč že nad 25 let jih ima v zakupu Ornikov avak, velegerman Leposcha, oziroma Högenwarth. Ta tvrdka ima v frankfurterskih barvah napis: „V. Leposcha“. Hisni posestnik, slavnja ptujška posojilnica z načelnikom trpijo tako izzivanje. Gospodom pri posojilnici, dr. Jurijlu, Senčarju in Jurci, ki se bore malo brigajo za razvoj slovenskega trgovstva, tem manj, ker sta Senčar, Jurca in Mahorič interesirani, da zabranijo slovensko konkurenco! Ziveli napredni narodnjaki!

Iz ptujške okolice. Leto za letom je romala velika procesija iz Ptuja in Hajdine in drugih bližnjih župnij na Ptujsko goro. Letos je bila od okrajnega glavarstva strogo prepovedana zaradi črnih koz, ki so baje strašno razširjene na Ptujski gori. Poizvedovali smo, koliko je resnice na tem, ali je res razširjena človeška kuga atm gori. Izvemo pa od tamošnjih prebivalcev, da na Ptujski gori pravzaprav niko ne ve nič o črnih kozah. V par slučajih so se pokazale navadne osepnice-špičke, en mož je umrl, pa se ne ve, je-li v resnici umrl vsled osepnic, drugače pa je cela župnija popolnoma zdrava. Čudno, čudno! Po drugih župnijah so bile res črne kozе zelo razširjene, a ni bilo slišati o slični prepovedi. Prepovedalo se je obiskovati dotično hišo in bilo je konec, tu je pa naenkrat romanje prepovedano. Pa še bolj čudno je to, da ni bilo prepovedano iz Črne gore iti na sokolsko slavnost v Ptuj, saj so ravno tistokrat nekatere osebe ležale v postelji; zadnjo nedeljo pa je bila cerkvena pobožnost prepovedana, ko ni v župniji več nobenega bolnika. Po čem to diši, ljudje božji? Sicer je bilo baje polno ljudstva tam gori te tedne, pa, g. okrajni glavar, vendar bi vas vprašali, če morebiti veste, kako se sedaj govori okoli Ptuja? „Se nam je že dolgo zdelo, da je g. glavar in njegovi uradniki velik liberalci pred Bogom in ljudmi, sedaj je pa to zopet pokazal.“ Sicer se pa gospodje v Ptuj zastonj trudite, ker naše ljudstvo bo ostalo krščansko kljub Vaši delavnosti. Kakor izvemo iz Ptujške gore, je bilo letos okoli 12.000 romarjev pri gorski Materi Božji, pa morebiti bi bilo vendarle dobro za Vas same, ptujski gospodje, da bi bili malo manj liberalni, ker si take reči naše ljudstvo prav dobro zapomni in se, gospodje, veter včasih obrne na nasprotno stran.

Rajhenburg. V četrtek, dne 18. t. m., se je vršil pri nas veličasten shod Marijinih družbenih krške in videmske dekanije. Shod je obsegal dva dela: v cerkvi in izven cerkve. V cerkvi so se vršile od 7. do 9. ure neprenehoma številne sv. maše, saj je bilo na shodu okrog 25 tujih duhovnikov, skoraj samih voditeljev Marijinih družb, med katerimi je skoro polovico Marijinih hčerk pristopilo k sv. zakramentu.

Ob 9. uri je bila slavnostna pridiga č. g. jez. Ramšaka iz Ljubljane in nato slovesna asistirana maša, katero je daroval krški prodekan č. g. Kurent. Po končanem opravilu v cerkvi se je vršil zunaj cerkve veličasten dekliški tabor, katerega je otvoril č. g. Ramšak in vodil č. g. Kurent. Nastopilo je več govornikov, zlasti pa izvanredno lepo število govornic, ki so začrtale pot za nadaljno delo v čast Nebeški Materi in v korist lepe naše nove domovine. Shod je vsestransko dobro uspel in raz obrazu vseh udeleženk si lahko čital veselje, zadovoljnost in navdušenost. Shoda se je udeležilo gotovo nad 2000 mladenk, zastopane so bile skoraj vse župnije krške in večina videmske dekanije. Devet Marijinih družb je prihitelo s svojimi zastavami. Ljubi Bog in Nebeška Mati naj blagoslovita vse sklepe tega shoda, da bi obrodili obilen sad. Drugo leto pa zopet na svidenje tu v Rajhenburgu! — Ali bi ne bilo zelo primerno in koristno, da bi se tudi za naše vrle mladeniče vršil še letos sličen shod v Rajhenburgu? Naj tudi naši dobri fantje pokažejo, da se ne bojijo nobenih nasprotnikov, da je tudi njihova armada velika. Zlasti naj bi prihiteli Orli, kjer so se že ustanovili, povabljeni pa bi bili fantje celega Posavja in Obsavja. Merodajni činitelji naj nekoliko premišlujejo, ali bi bilo to izvedljivo ali ne. Na delo!

Planina. Sliši se, da naš orožnik Jurše, ki je bil prej nemškutar in štajercijanec, sedaj agitira za „Samostojno.“ Ker poznamo predobro njegovo delovanje od časa preganjanja Slovencev, bi mu pač odsvetovali prijateljsko sedaj vsako rovarjenje in strankarstvo.

Dobje pri Planini. V nedeljo, dne 21. t. m., se je vršil pri Šolincev v Skarnicah velezanimiv shod. Napovedal ga je g. Josip Drofenik iz St. Jurija za „Samostojno.“ Popolnoma mu je izpodletelo. Za predsednika zborovanja, ki je štel okoli 100 zborovalcev, je bil izvoljen zaveden pristaš Kmečke Zveze Anton Tržan. Drofenik je koj v začetku svojega govora začel hudo udrihati čez razne stanove in stranke in je seveda zašel na hud odpor zborovalcev, katerih je pretežno število organiziranih v naši Kmečki Zvezi. Iz raznih protislovij si ni mogel več pomagati. Zato se mu je na željo zborovalcev vzela beseda. Le par socijalnih demokratov se je potegovalo začetkoma za njega. Ko pa je še v nadaljnjih zagovorih imenoval klerikalno, liberalno in socijalno stranko, nato pa voditelje teh strank „lumpe“ in je te izraze še večkrat ponavljal, so ga zapustili še ti privrženci. Mučno mu je moglo biti pri srcu, ko so bile sprejete soglasno v njegovi navzočnosti sledeče resolucije: 1. zaupnica Kmečki Zvezi in Jugoslovanskemu klubu, 2. nezaupnica „Samostojni“, 3. interpelacija na Jugoslovanski klub za olajšanje kmečkih davkov, 4. za povzdigo živinoreje, 5. ugovor proti nameravani šolski reformi svobodnemiselnemu duhu. Po končanih razburljivih in šaljivih pogovorih smo si želeli sreče na pot. O kakšnem odboru „Samostojne“ sploh ni bilo nobenega govora. Kmečka Zveza pa je organizirana že od dne 9. marca t. l. sem. G. Drofenik, kdaj nam priredite še tako krasno zabavo v Dobju?

Kapele pri Brežicah. Roparski napad. V noči praznika Male Gospojnice je v tukajšnji vasi Šlogonsko ob Sotli napadlo šest vojaško oblečenih in oboroženih roparjev posestnika Janeza Krošelj; oropali so mu obleko, usnje in hišnega gospodarja neusmiljeno pretepli, ker jim ni hotel izročiti denarja. Prisilili so ga, da je moral z njimi do drugega imovitega posestnika Jožeta Cizel, katerega je moral zbuditi in iz hiše poklicati, nakar so roparji imeli seveda proste roke. Izsilili so iz siromaka, ki ima ženo smrtno bolno, 6800 K, vzeli orožje, obleko, perilo itd., pa izginili prek Sotle. Lopovi so se izdali, da so Srbi, pa so čisto gotovo domačini-Hrvati in se iz sovraštva do Srbov za iste izdali. — Zanimivo je, da so roparji pri prvem posestniku zalotili pod oknom nekega fanta pri vsovanju, ga hudo pretepli in ga silili, da je nosil za njimi ukradeni blago, pa je srečno ušel. Za njim so streljali.

Naši vojni vjetni i v Sibiriji.

Slovenski Rdeči križ v Ljubljani je prejel ime-nik v Jugoslovanskem taborišču Tomsk nahajajočih se jugoslovanskih vojakov-Stajereev. V Jugoslovanskem taborišču Tomsk se nahajajo: Levstik Fr., Brežice, 24 let; Maček Ivan, Brežice, 35 let; Stanek Josip, Celje, 28 let; Sturbe Josip, Brežice, 36 let; R. Kapše, Ptuj, 35 let; Juček Anton, Ptuj, 36 let; Martin Dvoršak, Slov. Bistrica, 35 let; Gasperič Filip, Ptuj, 32 let; Vavpotič Anton, Ptuj, 34 let; Teršek Franc, Celje, 35 let; Jernel Jakob, Konjice, 34 let; Gadovec Ivan, Maribor, 35 let; Tušek Vinc. Ptuj, 30 let; Rakuša Ivan, Ptuj; Merc Ivan, Ptuj, 33 let; Vidovič Franc, Ptuj, 32 let; Rakuša Josip, Ptuj, 34 let; Gadovec Peter, Ptuj, 23 let; Drofenik Avgust, Ptuj, 34 let; Kropaj Ignac, Konjice, 29 let; Ivic Iv., Brežice, 43 let; Kukovič Andrej, Konjice, 24 let; F. Lipaj, Brežice, 39 let; Pogorelec M'hael, Slov. Bistrica, 46 let; Kreže Alojzij, Celje, 32 let; Zavrašek A., Celje, 38 let; Kožuhar Josip, Maribor, 46 let; Sirk Anton, Radgona, 34 let; Kline Pavel, Ptuj, 34 let; Češniček Jurij, Celje, 34 let; Senica Josip, Celje, 34 let; Senko Franc, Ptuj, 22 let; Jeznik Josip, Slov. Gradec, 28 let; Ledenik Ivan, Maribor, 29 let; Groselj Franc, Brežice, 26 let; Koepek Jakob, Maribor, 25 let; Arnoš Ivan, Ptuj, 32 let; Gabrnik Anton, Slov. Bistrica, 30 let; Požešnik Ivan, Celje, 32 let; Švedi Alojzij, Maribor, 39 let; Lorgar Josip, Celje, 38 let; Veršič Ignac, Ptuj, 45 let; Koprivnik Josip,

Konjice, 34 let; Zmaher Franc, Celje, 32 let; Boša Matija, Radgona, 41 let; Mednicki Elman, Maribor, 42 let; Marinčič Ivan, Brežice, 30 let; Travnar H., Celje, 43 let; Sternišek Peter, Slov. Bistrica, 37 let; Fris Anton, Brežice, 46 let; Skabrne Jakob, Celje, 29 let; Valke Andrej, Zemplici, 39 let; Potočnik Rajmund, Maribor; Batista Fran. Slov. Bistrica, 39 let; Rolih Ivan, Bistrica, 23 let; Strgar Franc, Brežice, 30 let; Strašek Valentin, Brežice, 30 let; Dolinar Pankracij, Celje, 29 let; Gomse Ivan, Celje, 32 let; Klanžar Martin, Brežice, 40 let; Kovačič Josip, Maribor, 45 let; Kink Franc, Brežice, 39 let; Triček Jakob, Maribor, 46 let; Majnik Matija, Belakovac, 38 let; Zaberl Franc, Celje, 24 let; Gruban Franc, Celje, 28 let; Osvačič Franc, Ptuj, 28 let; Barem I., Mozirje, 24 let; Napast Ferenc, Celje; Zuža Flor., Celje, 30 let; Konjiček Franc, Velikovec, 30 let; Sket Stefan, Maribor, 37 let; Vičar Anton, Ptuj, 48 let; Klehofer Jurij, Ptuj, 37 let; Kač Martin, Celje, 29 let; Andraš Ivan, Slov. Gradec, 31 let; Pregelj Iv., Maribor, 39 let; Vengust Anton, Slov. Bistrica, 33 let; Krivec Ivan, Leoben, 44 let; Serdinšek Matija, Ptuj, 32 let; Rozman Josip, Ljutomer, 44 let; Japelj Anton, Maribor, 41 let; Vavpotič Franc, Ljutomer, 46 let; Pevec Josip, Celje, 31 let; Leskovar Leopold, Ptuj, 35 let; Strašek Josip, Celje, 31 let; Stopar M., Šoštanj, 33 let; Lozinšek Juro, Ptuj, 24 let; Plenšek Ivan, Ptuj, 26 let; Klenc Ivan, Celje, 37 let; Cigula Ivan, Ptuj, 33 let; Grabner Duro, Celje, 36 let; Malek Ivan, Ptuj, 28 let; Kunst Ivan, Bizeljsko, 29 let; Pecman Anton, Smarje, 28 let; Josipnak Alojz, Konjice, 39 let; Ravnik Anton, Konjice, 31 let; Strmola Franc, Trbovlje, 32 let; Stern Anton, Možunice, 34 let; Medvešek Bartel, Trbovlje, 38 let; Knez Anton, Marijagradec, 24 let; Novak Jakob, Celje, 40 let; J. Tersuk, Maribor, 47 let; Očko Franc, Celje, 23 let; Švajger Martin, Brežice, 26 let; Hodot Anton, Maribor, 28 let; Toš Tomaž, Ptuj, 32 let; Pavlič Janoš, Kunigunda, 47 let; Enčič Franc, Loka, 26 let; Babič Karl, Maribor, 34 let; Repnik Ivan, Maribor, 34 let; Ceh Alojzij, Maribor, 32 let; Ledenik Alojzij, Maribor, 27 let; Verdaušek Anton, Ljutomer, 34 let; Anton Kmitec, Ptuj, 25 let; Simenko Franc, Ptuj, 26 let; Prosen Ivan, St. Jurij, 33 let; Privšek Ivan, Celje, 44 let; Smoa Ivan, Celje, 33 let; Cernik F., Celje, 39 let; Cigler Anton, Rajhenburg, 26 let; F. Drelšek, Gradec, 40 let; Sok Franc, Celje, 31 let; Ločnikar Franc, Celje, 47 let; Požar Franc, Kapela, 26 let; Kantužer Jakob, Celje, 34 let; Kolar Alojzij, Celje, 30 let; Zavrl Alojzij, Gradec, 28 let; Sudar J. Drežnik, 34 let; Hercog Josip, Celje, 28 let; Anton Vavpotič, Ptuj, 34 let; Zdošek Alfonz, Celje, 27 let.

Razgled po svetu.

Lah! širijo med našim ljudstvom v zasedenem ozemlju neko brošuro v slovenskem jeziku, kjer se skušajo prikupiti Slovincem s tem, da jim slikajo na dolgo in široko, kako bodo srečni pod njihovim gospodstvom, ker Italija, pravi brošura, je najbogatejša država na svetu, njene finance stoje bolj nego one Francije, Anglije in Amerike. Sploh pa so v tej brošuri take gorostasnosti, da ž radi tega ni nevarna, ter se ji celo najbolj neuki naši ljudje smejejo. Brošura ima na naslovni strani laškega berzallerja ter napis: „Tukaj smo in tukaj ostanemo! Novim podložnikom Italije!“ Spisal je to brošuro prof. Babudri; jezik v njej pa je tak, da človeka glava boli, ko jo prečita.

Prireditve.

V nedeljo, dne 28. septembra:

Prostovoljna požarna bramba v Gomilskem priredi ob treh popoldne gledališko predstavo in vrtovno veselico z zanimivim vspeodom. Sosedna društva se prosijo, da se naj na to ozirajo. — Pri S. v. Bolfenku v Slov. gor. se vrši ob 10. uri dopoldne v šoli ustanovni shod nove podružnice Kmetijske družbe za domačo župnijo in bližjo okolico; govori družbin tajnik, g. inž. Tavčar iz Ljubljane. Opozarjamo na to predavanje tudi ude sosednih podružnic. — Kmetijska podružnica Mestinje-S. v. Peter na Medvedovem selu priredi ob treh popoldne v prostorih farovža pri Sv. Petru občni zbor. Govornik bode en strokovnjak iz Ljubljane. Udje podružnice morajo priti vsi! — Gasilno društvo v Letušu v Savinjski dolini priredi ob pol treh popoldne v gostilni g. Švajgerja dve igri „Vse naše“ in „Bratranec“ ter veliko veselico. K obilni udeležbi vabi odbor. — Prostovoljno gasilno društvo v Dornovi priredi popoldne po večernicah veselico v gostilni g. Herga. Vsa bratska okoliška društva in prijatelji gasilstva se uljudno vabijo. Cisti dobiček je namenjen za nabavo orodja. — Pri S. v. Bolfenku v Slov. gor. ob 10. uri dopoldne v šoli ustanovni shod podružnice Kmetijske družbe za župnijo Sv. Bolfen in bližnjo okolico. — V Makolah popoldne po večernicah 2 gledališki igri „Krčmar pri zvitem rogu“ in Krekove „Tri sestre“, godba in prosta zabava. — Dekliška Zveza v Središču ima svoj shod. — Gasilno društvo Letuš v Savinjski dolini priredi dve igri: „Vse naše“ in „Eno uro doktor“ ter veselico.

V nedeljo, dne 5. oktobra:

Slovensko katoliško izobraževalno društvo v Prevaljah priredi Krekovo slavnost. Ob 10. uri je pridiga in sv. maša za rajnega dr. Kreka. Popoldne ob 4. uri bo pri Ahacu večja prireditve, pri kateri bodo nastopili zopet naši igralci in igranke, tamburaši in pevec. Pridite v obilnem številu!

Mala naznanila.

Prodaja se

dvonadstropna hiša

17 let stara, Lessingova ulica 29, kakor tudi 11 stavbišč, ležečih okrog te hiše med Tržaško, Lessingovo in Državno cesto. Vpraša se pri upravnistvu lista. 1611

Hiše na prodaj:

Dvonadstropna hiša, solčna stran, hšnega in občinskega davka prosta se prodaja za 120.000 K še ena taka se prodaja za 100.000 K. Vila na vogalu dvonadstropna, primerna za gostilno se prodaja za K 140.000 K. Dvonadstropna hiša z gospodarskim poslopjem primerna za pekarijo, imeniten prostor s prodajalnicjo se prodaja za 150.000 K. Josip Nekrep, Mozartova ulica 59, Maribor. 1570

SUKANEC

(cvirn)

1 klopčič = 366 m
črn št. 24, 30, 36
bel št. 24, 30, 36
1 klopčič . . . K 6—
1 ducat . . . K 69—

Kom. skladišče

ALOJZIJ GNIUŠEK,

Maribor Glavni trg št. 6

Nekaj tisoč grosov, lepih sadik jagod 100 komadov 10—12 K
prodaja grajska rtunarija Hausam-paher, Hoče. 895

Jabolka

Ravnateljstvo kneza Alfred Windischgratzovega veleposelstva v Rogatcu, Sp. Štajerske ima tudi letos za »takoj« po dnevnikih cenah plemenita prvovrstna kakor tudi namizna jabolka na razpolago. 1646

Mlinska sita (pajtlji)

za moko vseh vrst se dobe v trgovini.

A. ČADEŽ, Ljubljana, Kolodvorska ulica 35, nasproti Tišlerjevi gostilni. 1653

Dobro ohranjene vinske sode (300 l) eden mlin za drobljenje krme je na prodaj. Vpraša se Tržaška cesta št. 36, Maribor. 1668

Glasovir (Bösendorfer) se valed odpotovanja prodaja v Ulici Vseh svetnikov 1, Maribor. 1688

Kupi se:

Konjsko in govejo žimo,

grivo, kozjo dlako in vsakovrstne ščetine kupi tovarna za žime za žimnice M. MASTERL, Stražišče pri Kranju. V zalogi žima za žimnice od navadne do najfinije vrste po zmernih cenah. 1649

Lepa vila ali graščina

v mariborski okolici s sadnim vrtom in vinogradniki se kupi takoj. Ponudbe s sliko in ceno na gospo Káthe v. Reiner, Dobruša pri Celju. 1686

Vsakovrstno špecerijsko in kolonijalno blago na debelo in na drobno razpečava
:: na novo ustanovljena trgovina ::

Ant. Močnik

CELJE, Glavni trg 8.

Najboljša žgana in surova kava, cikorija, milo, vseh vrst, moka, riž, pristao bučno olje, rozine, mineralne vode, petrolej, vžigalice, barve za
:: obleko, konjak itd. ::

Vsaki dan sveži kwas.

Kupim trgovsko hišo v Mariboru

in 8 manjše hišice s poselitvijo v Prekmurju, Medžimurju ali pa v ptajski okolici. Ponudbe na tehnično pisarso Ing. Drag. Gustinčič, Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 18. 1685

KUPIM

več vagonov raznega sortiranega

SADJA

Ponudbe na vagonsko oddajo franko vagon poljabni kolodvor z navedbo vrste prosim

FR. SIRC, Kranj.

Prosim tudi za ponudbo suhih gob in vseh drugih deželnihih pridelkov. 1647

KUPI SE HIŠA

z vrtom, primerna za krmo in obrt v bližini železniške postaje v mariborskem ali ptajskem okraju. Ponudbe na upravnistvo pod »A. Z. 1001«. 1674

Bukova drva 3 vagona, suba, na dotični kolodvor postavljena, kupi Blaž Rogina, kržnarski mojster, Maribor, Gosposka ulica 26 1686

Kupim poselitvo na Štajerskem ali Kranjskem za ceno do 60.000 K. Natančne ponudbe je nasloviti na Pavel Horvat, Velikovec. 1683

Službe:

Viničar

z močnimi delavnimi močmi se sprejme pri oskrbnistvu grofa Pachte pri Zg. Sv. Kungoti. 1629

Učence se sprejme takoj v parnem mlinu v Kaniži pri Pesnici. 1678

Župni urad žusem, p. Loka, išče organista. Prosto stanovanje, prostovoljna zbirca, nekaj v gotovini in stolnina. 1665

Deklo, ki zna priprosto kuhati in razume tudi svinjerejo, sprejme takoj proti dogovorjeni plači J. Böhm, mlinar v Framu. 1682

Viničarja iščem s 3—4 delavskimi močmi, ki se v živinoreji in poljedelstvu dobro razume. Vpraša se v Pobrežju pri Mariboru, Rosseggerjeva ulica št. 17. 1681

Sprejme se učenka iz poštene hiše v fotografijo: Kurnik, Grajska ulica 16, Maribor. 1690

Razna:

Koncesionirana realitetna pisarna išče za nakup in prodajo, hiše in posestva. Josip S. mčič, Schillerjeva cesta 6, Maribor. 1670

Boj grizli!

Pristen, domač borovničar je najboljši sredstvo proti grizli. Dobi se pri veletrgovanju sadija Robert Dehl, Celje. Oddaja samo trgovcem v sodčih od 80 lit. dalje. 1677

Iščem kompanjona, sosesestnika hiše sredi mesta. Dopise na upravo pod »Zlata jama«. 1687

Dne 13. septembra se je zašla deklica, na pol mutasta in malo ne pri pravi pameti, po imenu Alojzija Pešl, v Jarenini, občina Vukovski vrh. Kdor jo najde, se prosi lepo, naj jo spravi na občino. Ime očeta: Karel Pešl. 1689

Rogaška slatina

Tempel vrelec:

Najboljša namizna voda, najbogatejša na ogljikovi kislini. Pospešuje prebavljanje in preosnavljanje.

Styria vrelec:

Zdravilna voda proti kroničnemu katarju želodca in čreves, najboljši pripomoček proti slabemu prebavljanju in teku. Proti boleznim jeter in ledvic, sladkorna bolezen.

Donati vrelec:

Najmočnejši vrelec svoje vrste, posebno dobro sredstvo proti črevesnemu katarju, želodčnemu kamenu, sladkorni bolezni, debelosti, putiki, hemoroidom itd.

Rogaška slatina

je najbolj priljubljena in se v obče največ zahteva. To pa radi tega, ker je izmed vseh alkalično-saliničnih rudninsko-kislih slatin najbogatejša na ogljikovi kislini. — Ta slatina je najokusnejša krepčilna in oživljajoča pijača; obenem pa tudi najboljši sredstvo s katerim se obvaruje v mrzlih krajih mrzlice.

Rogaška slatina

je najboljša namizna in zdravilna mineralna voda, :: katera nima nikdar slabega okusa ali duha. ::

Rezan in okrogel les, tramove, drva, oglje

kupi je vsako množino

„DRAVA“

lesna trgovska in industrijska družba z o. z., Maribor. 202

:: Kupim vsako množino ::

sena, slame in ovs

357 ter plačam isto takoj po

najvišji dnevni ceni

E. Konjedic, Maribor, Koroška c 80.

Zavarovanje

zoper škodo po požaru!

Edina slovenska zavarovalnica zoper škodo, povzročeno po požaru je ljubljanska 1565

Vzajemna zavarovalnica.

Glavni zastop za naše obmejne kraje je v Celju (Breg); v Mariboru daje pojasnila zastopstvo »Vzajemne« v pisarni Augasse št. 10; v Kamnici pri Mariboru pa v pisarni Posojilnice. Jugoslovani, zavarujte se pri domači zavarovalnici.

Otvoritev gostilne!

Naznanjam cenjenemu občinstvu, da sem prevzel in otvoril

gostilno pri »Kmetski posojilnici« v Kamnici, (poprej gostilna Assinger zur schönen Aussicht). Telefon 35/VIII.

Točil bom stara in nova vina prvovrstne kakovosti, izborna topla jedila. Ob nedeljah in praznikih popoldne koncert na krasnem vrtu. Cenjenemu občinstvu iz Maribora in okolice se priporoča za mnogobrojen obisk

M. Vidovič, gostilničar.

Če razpošiljate sadje zelenjavo itd.

rabite košare,

te pa dobite takoj, tudi v največjih množinah v

PLETARSKI ŠOLI

v Strnišču pri Ptuj Slovenija,

ki pa izdeluje tudi druga, v pletarsko stroko spadajoča dela. 1563 Zahtevajte ponudbo.

POSOJILNICA v MARIBORU

(Narodni dom)

razpisuje za šolsko leto 1919/20 ustanove:

1. Dr. Franc Rapočevih devet po 300 K za dijakke visokošolce,
2. za obiskovalca Vinarske in sadjarske šole v Mariboru ena po 700 K,
3. za obiskovalca Kmetijske šole v Št. Jurju ob juž. žel. ena po 400 K,
4. za obiskovalca Državne obrtne šole v Ljubljani ena po 600 K.

Pravico do ustanov ad 1. imajo dijaki slovenske narodnosti posebno iz mariborskega in šoštanskega okraja. Prošnjam za te ustanove je treba priložiti krstni list ali domovnico, ubožno spričevalo, spričevalo o izpitih ter indeks. Navesti je treba tudi študijski semester ter ako že dobiva prošnjik od drugod kako podporo.

Pri podelitvi ustanov ad 2—4. se bode oziralo v prvi vrsti na prošnjike iz mariborskega okraja. Prošnjam za te ustanove je treba priložiti krstni list ali domovnico ter zadnje šolsko spričevalo.

Vse prošnje je vložiti pri Posojilnici v Mariboru (Narodni dom) do 15. vinotoka 1919.

429

Ravnateljstvo.

Slovenski slaščičar MILAN KOSÉR: MARIBOR

Grajski trg

se priporoča cenj. občinstvu v poset in za naročila finega in navadnega peciva in slaščic za gostije in domače potrebe. 1650

Stavbena pisarna

FRANJO NERAD, mestni zidarski mojster v CELJU.

Prevzema vsa zidarska in druga stavbna dela. Izdaja strokovna mnenja. Izvršuje načrte in proračune po dnevnikih cenah 1028

Tretjo notarsko pisarno

odpre s 15. septembrom 1919

not. namest. Ivan Ašič

v Mariboru, Marijina ulica št. 10 (poleg sodnije.) 1618—386—187

Odvetnik dr. Ferdo Müller

poprej v Celovcu, naznanja, da otvori s 25. avgustom svojo odvetniško pisarno v Tegetthoffovi ulici št. 11 (Stara okraj. sodnija) v Mariboru. 1530—307—167

Slovenci širite naše liste!

Podružnica zavarovalne družbe „Feniks“

v Ljubljani, Sedna ulica 1.

Delniška glavica in rezervni zakladi K 47 milj.
Letni dohodki na zavarovaln. in obrest. K 50 milj.

Zavaruje:

1. Proti vsakovrstnim požarnim škodam;
2. proti ubitju stekla in šip;
3. proti tatvini in tatinskemu vlamu;
4. kavicje do poljubne višine.

1684

Podružnica zavarovalne družbe „Feniks“ v Ljubljani, Sedna ulica 1.

Delniška glavica in rezervni zakladi K 284 milj.
Letni doh. na zavarovaln. in obrestih K 210 milj.

Družba zavaruje:

Glavnice in rente na človeško življenje po naj-
modernejših kombinacijah pod izredno ugodnimi pogoji.

Obrtno naznanilo!

Naznanjam vsem svojim cenjenim odjemal-
cem, da sem zopet otvoril svojo **mesnico**. —
Za obilen obisk se priporoča

1680

Avgust Kramberger.
Krčevina 136, Maribor.

Gostilna pri „Zlatem konju“

V Vetrinjski ulici v Mariboru

vabi v soboto, dne 27. septembra zvečer na

pečeno gos.

Koncertira priljubljena domača godba na
gosli in glasovir. Izborna nova in stara vina,
najrazličnejša mrzla in topla jedila.

Vstop prost!

Na mnogobrojen obisk vabi

gostilničarka.

NEKREP JOŽEF

tesarski mojster, stavbeni podjetnik,
Maribor, Mozartova ul. 59

se priporoča za vsakovrstna nova stavbna
dela ter sprejema tudi popravilna dela.

1660

Odvetnik dr. Viktor Sušnik

naznanja, da je otvoril svojo pisarno
v **Piberku, Guštanjska cesta št. 7.**

Na

Legatovem zaseb. učilišču

v Mariboru

1582

se prično

1. oktobra 1919 novi tečaji

za stenografijo, strojepis, pravopis in po-
slovni sestavki, računstvo v zvezi s temelj-
nimi pojmi navadnega knjigovodstva, lepo-
pis, ter slovenski in nemški jezik.

Vpisuje se in daje pojasnila vsak dan od 11. do
12. ure dopoldne. Zasebno učilišče Legat v Mariboru,
Vetrinjska ulica 17, I. nadstr. Prospekti brezplačno.

HMELJ

kupi vsako množino **Rudolf Pavec** v Mozirju.
Cena po dogovoru z vzorci.

Izdajatelj in založnik: Konsorcij „Straža.“

SPODNJEŠTAJERSKA LJUDSKA POSOJILNICA

P. Z. Z. N. Z.

V MARIBORU, STOLNA ULICA 6

Obrestuje hranilne
vloge po 3 odstot.

Daje posojila pod ugodnimi
pogoji na vknjižbo, po-
roštvo in zastavo

Pojasnila daje vsak dan
od 8. do 12. ure dopoldne
in od 2. do 5. ure popoldne

Uradne ure sredo in četrtek od 9.
do 12. ure, v soboto od 8. do 12. ure

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Najnovejše! Sv. Evangelji in Dejanje apostolov

je knjiga, kakor je Slovenci dozdej še
niso imeli. Obsega cele evangelje in de-
janje apostolov z razlago. Oblika molit-
venika lična. Vezava prikupljiva. Cena s
poštino vred K 6'90. Naroči se v

tiskarni sv. Cirila
v Mariboru.

Slovenci! Sežite po znameniti knjigi!

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

FERDO BABIČ

edini slov. kjučavničar v Mariboru, Flosarjeva ul. 3

se priporoča cenj. občinstvu za najraz-
ličnejša ključavničarska dela. Izvršuje
tudi vsa raznovrstna popravila. Cene
skrajno zmerne, delo točno in solidno
ter se priporoča za obilna naročila.

1486—151

Glavna zaloga in zastopstvo

poljedelskih strojev

Ivan Hajny :: Maribor,

Tegetthoffova cesta št. 45

(nasproti glavnemu kolodvoru)

priporoča vitelne, žitne odbiralnike ali trijerje,
mlatilnice, žitne čistilne mline, ter tudi
sadne in grozdne mline, koruzne robkarje, repo-
reznice, stiskalnice ali preše, slamoreznice, pluge,
brane, posebno izvrstno pocinkane brzoparilnike,
drobilne mline kakor tudi inštaliranje električne
luči in pogona. Postrežba točna iz zaloge brez
carine in tovarnine.

1586—849

Raznašalci

za naše liste se sprejmejo proti lepemu zaslužku.
Oglasiti se je v Cirilovi tiskarni.

Odgovorni urednik: Vekoslav Stupar.

Pozor!

1641—389

Glejte!

Kaj se vse tukaj dobi po najnižji ceni:

Emajlirana kuhinjska posoda, sita in rešeta, vsako-
vrstne košare za potovanje, za cvetlice, za perilo
itd., tudi lesena posoda, kakor: kadi za zelje, škafi,
banje za perilo, deske za rezance in za meso,
sploh kaj se za kuhinjo rabi; dobijo se tudi vsako-
vrstne mreže iz žice za ograjo, kakor tudi za mli-
narje in za zidarje. Košare in vsakovrstna sita se
tudi v popravilo prevzamejo, samo pri

Josip Antloga, Maribor

Zofijin trg št. 1.

Zraven mestne mostne tehtnice.

Prva jugoslovanska tovarna za poljedelske stroje,
stavbeno in umetno ključavničarstvo, mehanična
delavnica za kolesa in avtomobile

FRANJO FARIČ

POBREŽJE PRI MARIBORU

NASIPNA ULICA 20.

Specijaliteta:

Izdelovanje peči za kemikalije, motorjev na bencin in olje,
finih železnih in lončenih štedilnikov, železnih ograj, in-
stalacija plina in vodovodov

Popravljalnica

vsakovrstnih strojev, spojevanje strtega litega železa ter
sploh vsa v to stroko spadajoča dela.

Vlivanje železa in medenine v lastni tovarni. — Kupim
staro železo! — Lastni inženirji za izdelovanje narisov
v tovarni.

1514—299

Karel Kocijančič

kamnoseška industrijska

obit v Mariboru

Schillerjeva ulica 25

priporoča svojo zelo bogato zalogo v žrlih,
nagrobni spomeniki, ploščah za umi-
valne mize in za pohištvo, vsa batonska
in podobar-ka dela. Prevzema vsa v
njegovo stroko spadajoča cerkvena dela
kot oltarje, prižulce, ter sploh vsa cer-
kvena dela v kamau, kot svedoči mari-
borska frančiškanska cerkev. Ves obrat
na stroje! Lastni kamenolom pri Slov.
Bistrici, industrija za granit, mramor in
sienyt.

1664—424

Križevska

OPEKARNA

v Križevcih pri Lutomeru,

ima veliko zalogo

dobra ožgane zidne opeke

na razpolago.

Cena po dogovoru.

Križevska opekarna.

311

Med. univers.

dr. Josip Marcus

zdravnik v Slov. Bistrici šte. 105

ordinira od 8. do 11. ure dopoldne in od 2. do
4. ure popoldne.

1879

Tisk tiskarne sv. Cirila v Mariboru.